

Jaarverslag 2024

Expertisecentrum Euthanasie

1. Bestuursverslag 2024	3
1.1 Algemeen	3
1.2 Missie en Visie	3
1.3 Kernwaarden	3
1.4 Strategische doelen	3
1.5 Beleid en gang van zaken	4
1.5.1 Feiten en cijfers	4
Activiteiten van EE als expertisecentrum	4
Activiteiten van EE als verlener van euthanasiezorg	13
1.5.2. Kwaliteit en veiligheid	15
1.5.3. Communicatie en Samenwerking	17
1.5.4 Wetenschappelijk Onderzoek	19
2. Governance en organisatie EE	20
2.1 Juridische structuur	20
2.2 Organisatiestructuur	20
2.3 Raad van Toezicht	20
2.4 Raad van Bestuur	20
2.5 Adviesraad	20
2.6 Verwantenraad i.o.	22
2.7 Ondernemingsraad	22
2.8 Personeel	23
2.9 Externe vertrouwenspersonen	24
2.10 Kernteam	24
2.11 Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie	24
3. Financieel	26
3.1 Omzet en resultaten	26
3.2 Voornaamste risico's en onzekerheden	27
3.3 Financiële positie	28
3.4 Relevante financiële omstandigheden	28
4. Jaarverslag 2024 Raad van Toezicht	29
4.1 Inleiding	29
4.2 Betrokkenheid bij de totstandkoming en het toezicht op de uitvoering van de strategie	29
4.3 Interne audit	30
4.4 Accountant en waarborgen onafhankelijke accountant	30
4.5 Eisen van onafhankelijkheid leden van de Raad van Toezicht	30
4.6 Zelfevaluatie	30
4.7 De samenstelling van de Raad van Toezicht in 2024	31
4.8 De commissies van de Raad van Toezicht	33
4.8.1 De Auditcommissie	33
4.8.2 De Commissie Kwaliteit en Veiligheid	33
4.8.3 De Remuneratiecommissie	34
4.9 Het uitgeoefende toezicht	34
4.10 Beloningsbeleid en vacatievergoeding	34
4.10.1 Beloning bestuurder	34
4.10.2 Vergoeding leden Raad van Toezicht	34

5. Jaarrekening 2024	35
5.1 Balans per 31 december 2024	36
5.2 Resultatenrekening over 2024	37
5.3 Vergelijking met begrotingscijfers over 2024	38
5.4 Kasstroomoverzicht over 2024	39
5.5 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	40
5.6 Toelichting op de balans per 31 december 2024	46
5.7 Mutatieoverzicht immateriële vaste activa	50
5.8 Mutatieoverzicht materiële vaste activa	51
5.9 Toelichting op de resultatenrekening over 2024	52
5.10 Vaststelling en goedkeuring	57
6. Overige gegevens	58
6.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	59

1. Bestuursverslag 2024

De Raad van Bestuur van Stichting Expertisecentrum Euthanasie (hierna: EE) biedt hierbij haar jaarrekening en jaarverslag aan voor het boekjaar dat geëindigd is op 31 december 2024.

Met het van kracht worden van de Wet toetreding zorgaanbieders (Wtza) is EE verplicht een verslag van de intern toezichthouder te publiceren, het Toezichtverslag. Dit maakt onderdeel uit van het Jaarverslag 2024.

1.1 Algemeen

In 2012 is Stichting Levenseindekliniek opgericht. Op 4 september 2019 is de naam gewijzigd naar Stichting Expertisecentrum Euthanasie. Sinds 1 oktober 2020 is Sonja Kersten aangesteld als Raad van Bestuur.

Het aanbieden van euthanasiezorg maakt EE als zorgorganisatie onderscheidend en relevant binnen de beroepsgroep van artsen en verpleegkundigen. EE is een zorgorganisatie van en voor zorgprofessionals. Het ministerie van VWS heeft EE in 2022 een Wtza-vergunning verleend. Daarnaast is EE een expertisecentrum die haar kennis en ervaring deelt met de beroepsgroepen.

1.2 Missie en Visie

De missie van EE is: "Wij maken het mogelijk dat iedereen die een euthanasieverzoek heeft en ondraaglijk en uitzichtloos lijdt, een zorgvuldig onderzoek van dat verzoek krijgt."

Het is onze visie dat euthanasie in beginsel thuishoort in de behandelrelatie tussen arts en patiënt. Wij bieden artsen advies, praktische ondersteuning en scholing, zodat zij een euthanasieverzoek van hun patiënt zelf kunnen oppakken. EE biedt daarnaast, binnen de kaders van de wet, een vangnet voor patiënten die niet bij hun eigen arts terecht kunnen. Met onze kennis leveren wij een bijdrage aan het maatschappelijk debat.

1.3 Kernwaarden

Onze kernwaarden zijn: zorgvuldig, zorgzaam, betrouwbaar, professioneel, toetsbaar en verbindend. Deze waarden hanteren wij naar onze patiënten, naar elkaar en naar de samenleving. We hebben onze kernwaarden nader uitgewerkt in voorbeelden van gewenst en ongewenst gedrag.

1.4 Strategische doelen

In 2024 hanteerden we de volgende strategische doelen:

- Euthanasieverzoeken worden merendeels binnen de behandelrelatie tussen arts en patiënt opgepakt. Wij bieden daarbij advies, praktische ondersteuning en scholing aan artsen en verpleegkundigen in Nederland;
- Wij bieden zorgvuldige en zorgzame euthanasiezorg voor mensen die niet bij hun eigen arts terecht kunnen en voeren het verzoek uit als dit voldoet aan de wettelijke zorgvuldigheidseisen;
- Wij voeden het maatschappelijk debat met betrekking tot euthanasiezorg en gaan (daarvoor) samenwerkingsrelaties aan en onderhouden deze goed;
- Wij vergroten en delen onze kennis over euthanasie op basis van eigen expertise en wetenschappelijk onderzoek.

Voor het realiseren van de strategische doelen hadden we enkele basisvoorwaarden geformuleerd:

- Wij hebben tevreden en competente medewerkers en bieden een veilige werkomgeving;
- Wij werken veilig;
- Wij zijn financieel gezond;
- Wij zijn een duurzame organisatie ten aanzien van mens en milieu;
- Wij werken binnen de kaders van de euthanasiewetgeving.

expertisecentrum euthanasie

De activiteiten van EE als expertisecentrum omvatten in 2024:

- Advies, informatie, ondersteuning, begeleiding,
- Inzet van consultants,
- (Na-)scholing beroepsgroep
- Externe overleglijn
- Presentaties
- Stages van artsen en verpleegkundigen (in opleiding)
- Wetenschappelijk onderzoek en kennisoverdracht.

We blijven als zorgverlener beschikbaar voor patiënten met een (complexe) euthanasiewens die niet door de eigen of een andere behandelaar wordt opgepakt.

In 2024 hebben we, met behoud van de missie en visie, een nieuwe strategie vastgesteld. Die hebben we uitgewerkt in een meerjarenbeleidplan voor de periode 2025-2029. De nieuwe strategie luidt: 'We ontwikkelen ons verder als expertisecentrum, met als resultaat dat meer behandelaren euthanasieverzoeken zelf willen, kunnen en gaan onderzoeken'.

1.5 Beleid en gang van zaken

1.5.1 Feiten en cijfers

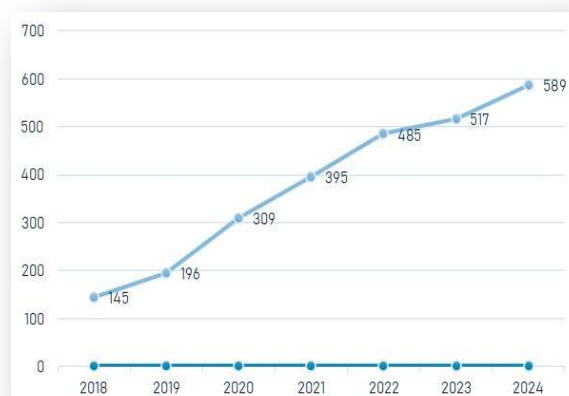
Activiteiten van EE als expertisecentrum

Vanuit het oogpunt van kwaliteit van de zorg heeft het de voorkeur dat een verzoek om euthanasie behandeld wordt door de eigen arts van de patiënt. De eigen arts kent de patiënt immers het best, is doorgaans goed bereikbaar en kan naast euthanasie nog andere vormen van zorg bieden. Hulp bij het zelfgewilde levenseinde is echter in hoge mate afhankelijk van de bereidheid en de deskundigheid van artsen om de gevraagde hulp te verlenen. We zetten onze expertise op het gebied van euthanasiezorg in om artsen, die onvoldoende ervaring of kennis hebben of zich onvoldoende kundig voelen, te helpen en te ondersteunen zodat zij zelf in staat zijn een verzoek om euthanasie van hun patiënt zelf te onderzoeken en eventueel uit te voeren.

Consulenten

In 2023 werd de consulent euthanasie 517 keer geconsulteerd. In 2024 is dat aantal gegroeid tot 589. Dat betekent een stijging van bijna 14%.

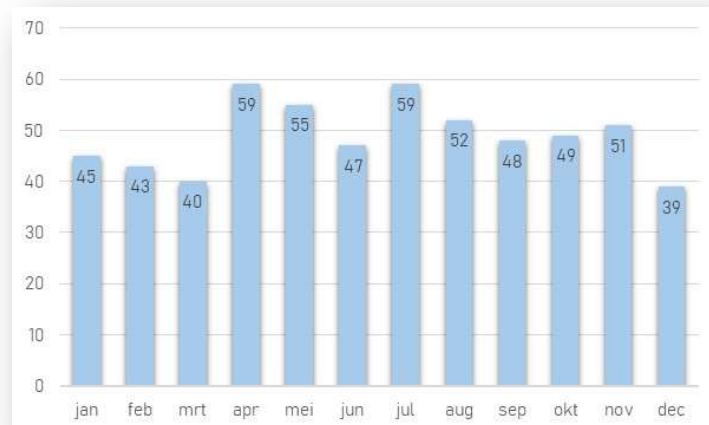
De ontwikkeling van het aantal consulten

In 2024 is een aantal vaste consultants gekoppeld aan vijf verschillende ggz-organisaties. Zij vormen voor deze organisaties een vast aanspreekpunt als het gaat om euthanasievraagstukken. Naast het

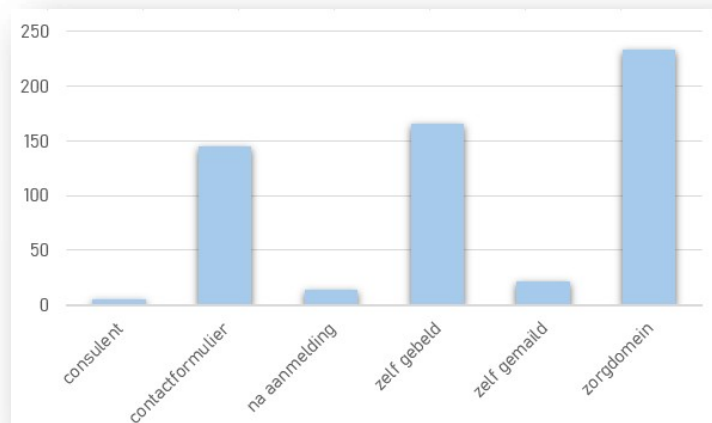
bieden van ondersteuning kan men direct terecht met vragen over euthanasie. De vaste consulenten worden geregeld geconsulteerd voor beleidsvragen, voor inhoudelijke informatie over euthanasie (waaronder het ondersteunen bij informatieve bijeenkomsten) en voor concrete casuïstiek. De inzet van deze vaste consulenten is niet meegeteld in het totaal aantal consultvragen.

Aantal consulenten per maand

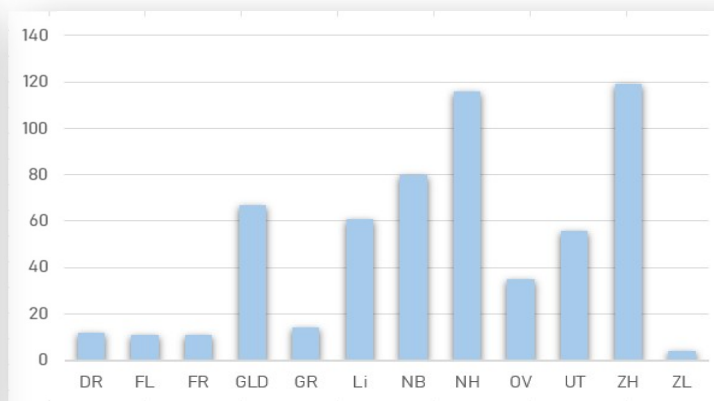
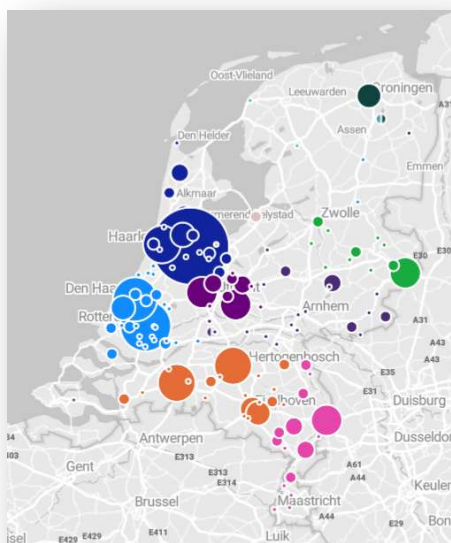
Het aantal consulten per maand was gemiddeld 49. Een piek was waar te nemen in april en juli waarbij 59 consultvragen binnenkwamen.

Type aanmelding

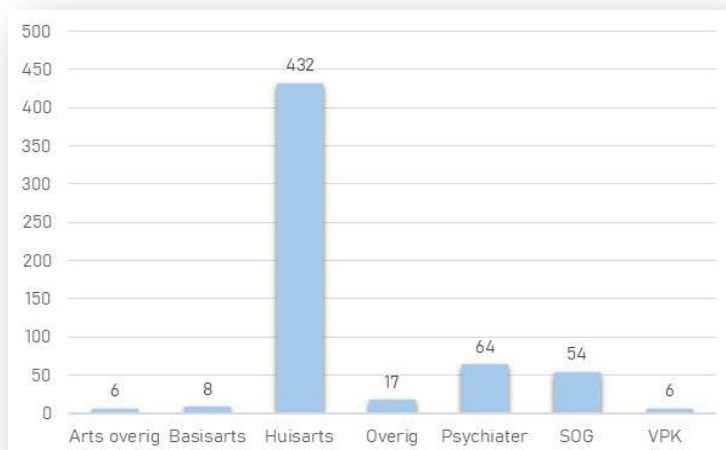
De aanvragen voor een consult werden in 40% van de gevallen gedaan via zorgdomein. Dat is een toename van 3% t.o.v. 2023. Via de externe overleglijn werd ruim 300 keer de consulent als uitkomst genoemd. Artsen werden hierbij verwezen naar zorgdomein of het contactformulier.

Woongebied consultvragers

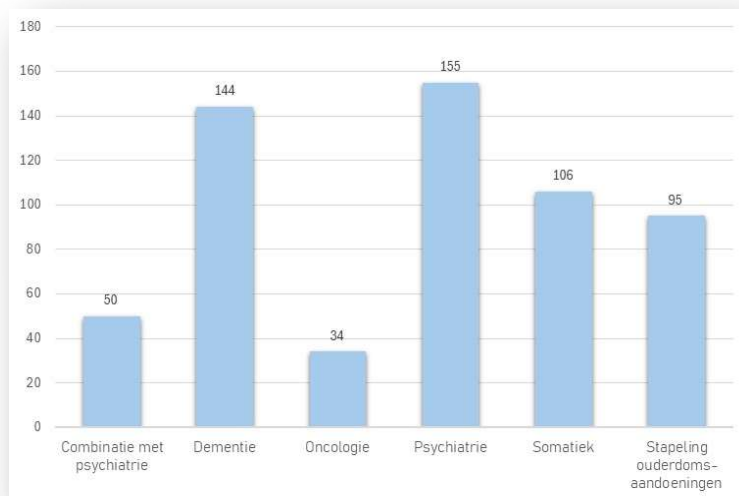
De meeste consulten waren afkomstig van artsen uit Noord-Holland, Zuid-Holland en Noord-Brabant, vergelijkbaar met 2023. Zuid Holland is met 119 consulten de provincie van waaruit de meeste verzoeken kregen.

Achtergrond consultvrager

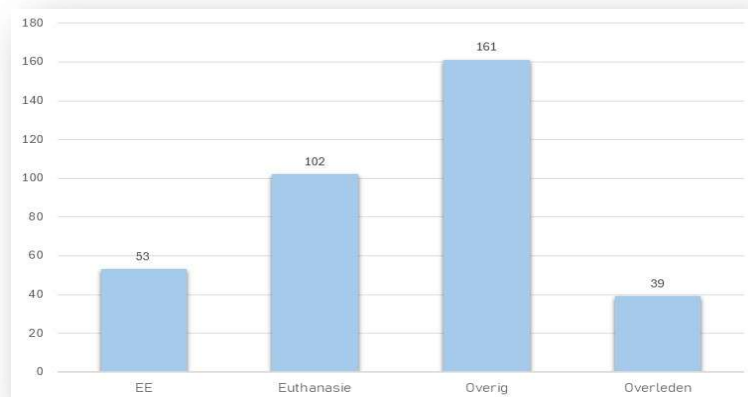
Van de consultvragers, is 96% arts. De huisarts blijft net als 2023 met 73% de voornaamste consultvrager. In 2024 vroegen 64 psychiaters een consultant ter ondersteuning tegenover 30 in 2022 en 57 in 2023. Onder 'Arts overig' vallen: een internist, artsen verstandelijk gehandicapten, een geriater en een MDL arts. De categorie 'Overig' betreft psychologen, psychotherapeuten en casemanagers dementie.

Diagnosegroepen

De euthanasieverzoeken waarvoor begeleiding wordt gevraagd, blijven nog altijd complex van aard. De voornaamste diagnose om een consulent in te schakelen blijft psychiatrie, gevolgd door dementie en somatiek. Desalniettemin wordt ook een consulent ingeschakeld als het gaat om oncologie, met name wanneer het de eerste euthanasie voor de consultvrager betreft. Opvallend is in 2024 de toename in het aantal consulten bij duo-euthanasie. Bij 19 consultvragen was er tevens sprake van een duo-euthanasie.

Patiënt na consult

Van de 589 consulten die in 2024 zijn aangevraagd, zijn er in 2024 355 afgesloten. Hiervan is 102 keer euthanasie uitgevoerd door de behandelaar. Dat is 29% van de afgesloten consulten. Uiteindelijk zijn 51 consulten overgedragen aan EE. Dat is 15% van alle afgesloten consulten, wat 4% lager is dan in 2023 het geval was.

De consulten die worden overgedragen aan EE zijn vaak complex van aard. In totaal werd 38 keer overgedragen door een huisarts, vijf keer door een psychiater en vijf keer door een specialist ouderengeneeskunde. De overige drie casus betroffen twee basisartsen en een internist.

Van het aantal consulten dat resulteert in euthanasie (102), hebben huisartsen 80 keer de euthanasie verleend. Dementie en stapeling van ouderdomsaandoeningen vormen daarbij de hoofddiagnose. Psychiaters voeren met ondersteuning van een consulent elf keer de euthanasie zelf uit. Bij vijf consulten die resulteerde in euthanasie was er sprake van duo-euthanasie.

Bij de consulten die resulteren in de grote groep “overig” is een grote piek waarbij de arts zelf verder kan met het verzoek. Wat uiteindelijk het resultaat hiervan is, blijft helaas vaak onbekend. Vaak is een arts wel voornemens euthanasie te gaan uitvoeren, maar palliatieve sedatie zou ook een uitkomst kunnen zijn of wellicht is het verzoek niet actueel gebleven. We kunnen hier helaas geen conclusies aan verbinden omdat dit zich buiten ons gezichtsveld verder ontwikkelt.

Nascholing

In 2024 is de nascholing in een stroomversnelling gegaan. We hebben vijftien nascholingen verzorgd, waarvan zeven in-company. In totaal namen 174 zorgprofessionals deel aan de fysieke nascholingen. Hiervan waren 31 huisarts, 94 psychiater (i.o.), 12 specialist ouderengeneeskunde, 8 medisch specialist, 17 verpleegkundige en 12 overig. De vraag naar de module “euthanasie bij psychiatrie” steeg enorm. Opvallend is dat er steeds meer psychiaters de nascholingen bijwonen. Een positieve ontwikkeling, mogelijk een gevolg van de inzet van relatiebeheerders en de vele aandacht in de media voor dit onderwerp

Al vele jaren is de module ‘euthanasie bij psychiatrie’ met 4 punten ABAN geaccrediteerd. Aan deze module nemen met name psychiaters deel. Daarom hebben we eind 2024 ook accreditatie bij de NVvP aangevraagd.

In 2024 is een begin gemaakt met de ontwikkeling van nieuwe modules. In samenwerking met een hospice ontwikkelen we een module ‘ethische dilemma’s bij euthanasie’. We ontwikkelen een module ‘Euthanasiezorg, het gesprek’, waarvoor vanuit het veld van geestelijk verzorgers interesse is getoond. Ook werken we aan een scholingsmodule voor verpleegkundigen. De vraag hiernaar lijkt toe te nemen en inmiddels zijn we benaderd om een in-company scholing voor verpleegkundigen te verzorgen. Met Thanet zijn we in gesprek over samenwerking wat betreft een e-learning ‘euthanasie bij psychisch lijden’.

Nascholingen: individuele deelnemers

De nascholingen worden zeer positief beoordeeld met een gemiddelde van 8,7.

Nascholing	Aantal deelnemers	Huis-artsen	Psychiaters (i.o.)	Specialist Ouderen Geneeskunde	Medisch Specialisten	Arts overig	Verpleegkundigen	Overig
<i>Euthanasie in de praktijk</i>	36	19	7	5	4	1		
<i>Euthanasie bij psychiatrie</i>	36	1	25	2	2	2	3	1
<i>Euthanasie bij dementie</i>	9	5	1	2				
<i>Euthanasie bij stapeling</i>	8	5		3				
Totaal	89	30	33	12	6	4	4	1

Aantal deelnemers aan de nascholingen in 2024, totaal en per categorie zorgverlener

expertisecentrum euthanasie

In-company

Naast de nascholingen waaraan deelnemers individueel deelnamen hebben we in 2024 ook weer enkele in-company scholingen verzorgd.

Euthanasie bij psychiatrie verzorgden we zes keer bij vijf verschillende GGZ-organisaties. Hieraan namen in totaal 72 zorgverleners deel, waarvan 61 psychiaters (i.o.). Gemiddeld namen twaalf zorgverleners deel aan deze in-company scholing.

Euthanasie in de praktijk verzorgden we eenmaal in-company bij een ziekenhuis. Hieraan namen dertien zorgverleners deel.

Webinars

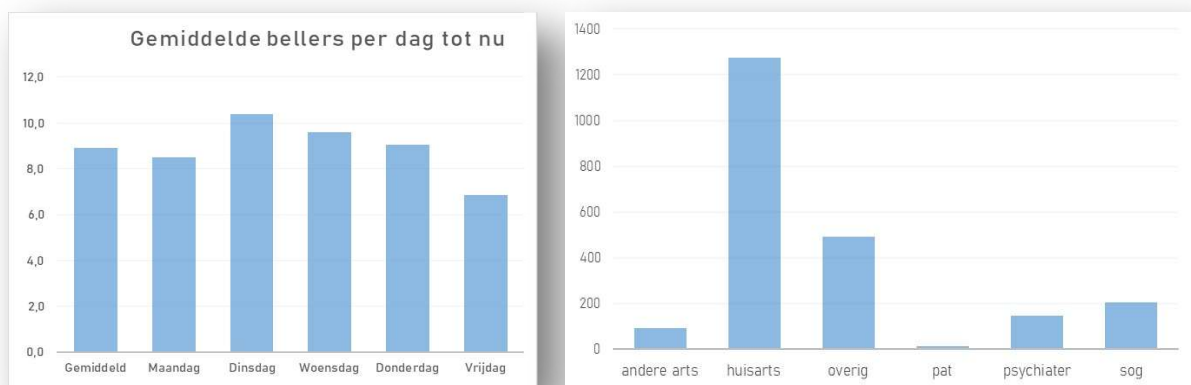
Ook in 2024 hebben we in samenwerking met Carend webinars georganiseerd. EE faciliteerde daarbij de docenten. Alle webinars werden goed bezocht door diverse zorgprofessionals en overige geïnteresseerden, zoals geestelijk verzorgenden, en werden uiterst positief gewaardeerd.

- Euthanasie in de dagelijkse praktijk 103 deelnemers,
- Euthanasie bij stapeling van ouderdomsklachten 208 deelnemers,
- Euthanasie bij psychiatrische aandoeningen 89 deelnemers .

Externe overleglijn

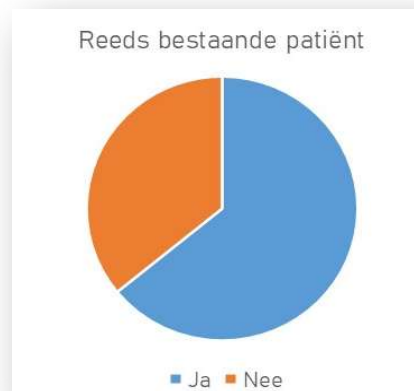
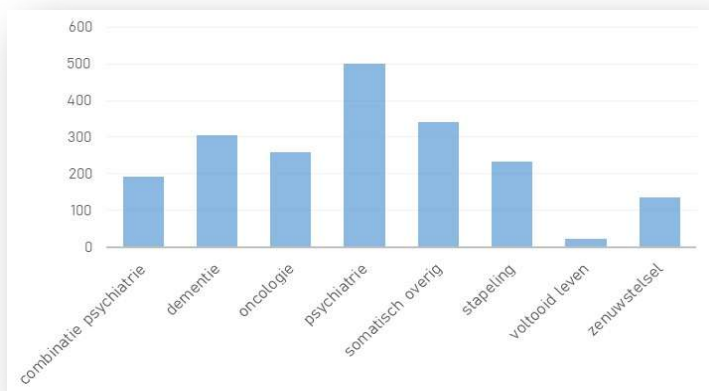
De externe overleglijn is een telefoonlijn voor zorgprofessionals die vragen hebben over euthanasiezorg. De lijn is bereikbaar van maandag tot en met vrijdag van 09:00 tot 17:00 uur. Het doel van de overleglijn is om zorgprofessionals te ondersteunen bij euthanasievragen en waar mogelijk consultants aan te dragen. Het team van de externe overleglijn bestaat uit ambulant artsen en (coördinerend) verpleegkundigen.

Aantal bellers en achtergrond

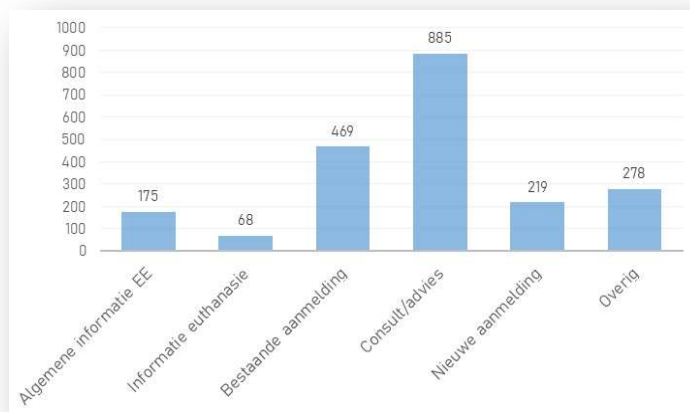
De externe overleglijn heeft in 2024 2.238 oproepen ontvangen. Op een rustige dag kunnen er 2 oproepen binnenkomen en een drukke dag telt soms 21 oproepen. Meer dan 50% van de bellers is huisarts. Na aanpassing van het keuzemenu betreft het in 2024 nog minder dan 1% patiënten die zelf bellen. In 2023 was dit nog 5%. Onder "overig" vallen onder andere overige zorgprofessionals, waarbij de assistent van een huisarts een groot aandeel heeft. Een enkele keer betreft het een collega van EE.

Diagnosecategorieën waarover gebeld wordt

Van 1.985 telefonische contacten is de diagnose van de patiënt waarover gebeld wordt bekend. In de meeste gevallen wordt gebeld over een patiënt met psychisch lijden. In meer dan 60 % van de gevallen betreft het een vraag over een reeds bij EE aangemelde patiënt. Dat is een toename van 10% ten opzichte van 2023.

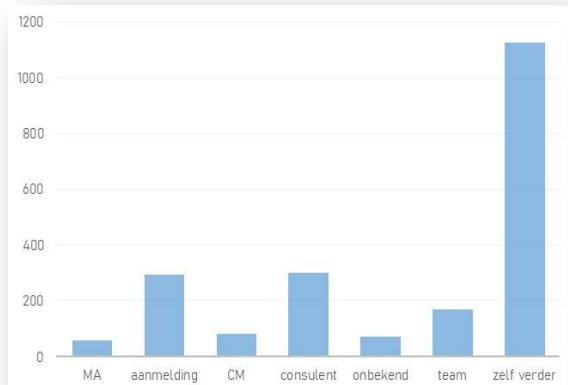
Vervolg na telefonische consult

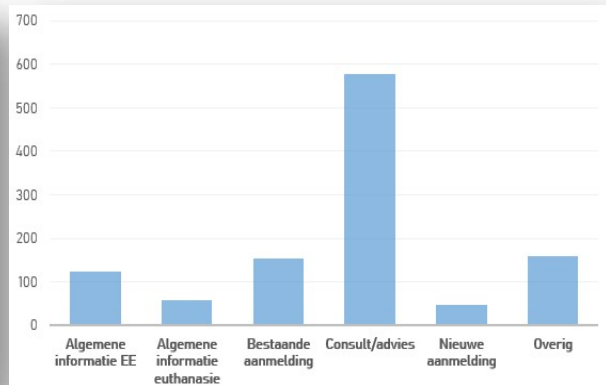
Van de 2.155 registraties betreft het 885 keer een consult- of adviesvraag. Dat is 41% van het totaal. Dat is precies de reden dat de externe overleglijn in het leven is geroepen.

Uitkomst van de oproepen is veelal 'Zelf verder'. Dit geeft aan dat de beller geholpen is met zijn vraag. 578 keer betrof dat een consult/advies. Dat zou betekenen dat de arts zelf verder kan met het euthanasieverzoek. 154 betrof het een bestaande aanmelding, waarbij de beller voldoende geïnformeerd is. 180 keer werd daarbij gebeld over algemene informatie EE of euthanasie.

Uitkomst telefonische raadpleging

Specificatie 'Zelf verder'

Als we kijken naar de cijfers van toewijzing van een consulent dan betrof het ruim veertig maal een reeds bij EE aangemelde patiënt. De eigen behandelaar van de patiënt krijgt van ons een brief dat hij ook het verzoek zelf kan oppakken met behulp van een consulent EE. Dit leidt vaak tot de toewijzing van een consulent.

Presentatiedienst

De presentatiedienst verzorgt op aanvraag presentaties over diverse thema's op het gebied van euthanasie voor (zorg-)professionals. Wij verzorgen presentaties op congressen, in verpleeghuizen, bij zorgteams maar ook als gastdocent binnen de artsenopleiding en de verpleegkundigenopleiding. We zijn actief door het hele land en worden steeds vaker gevraagd een bijdrage te leveren bij het ontwikkelen en verzorgen van presentaties.

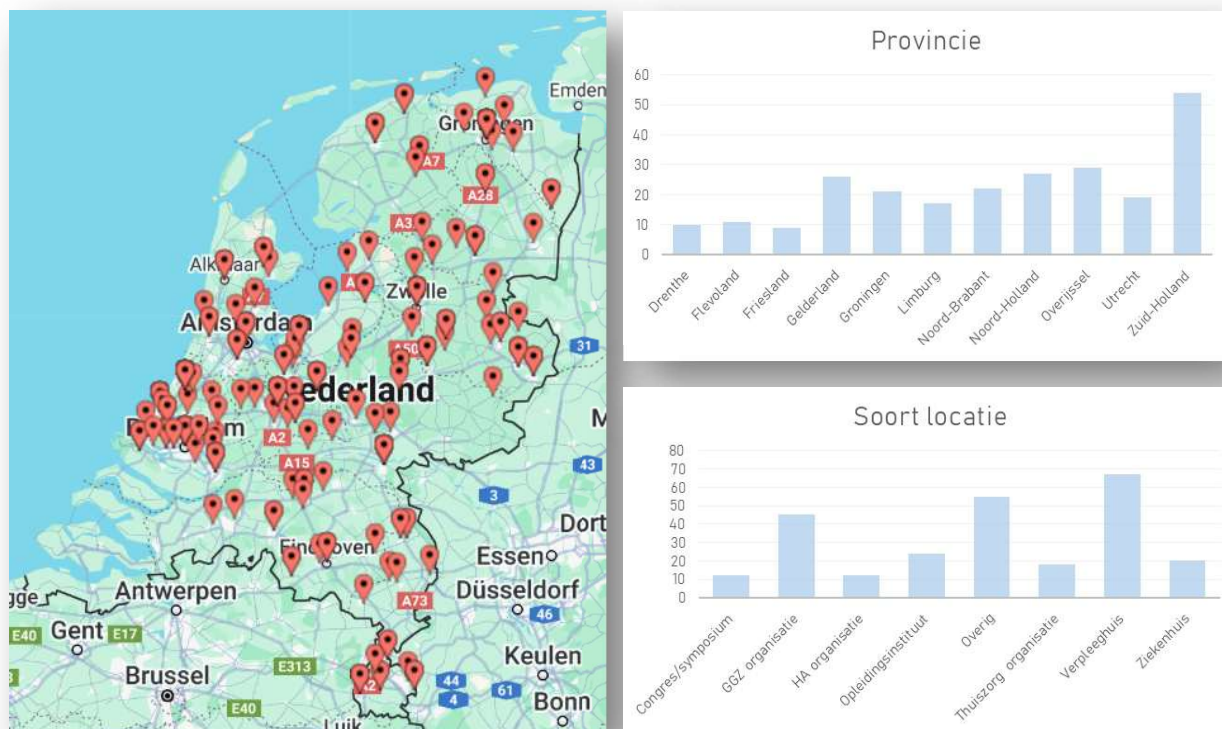
Wij verzorgen geen presentaties aan leken (niet-zorgprofessionals). Deze worden verzorgd door de NVVE. Ook de VvEE verzorgt jaarlijkse enkele malen presentaties aan geïnteresseerde niet-zorgprofessionals.

Het aantal presentaties dat in 2024 werd aangevraagd is 264. Dat is een groei van maar liefst 41% ten opzichte van 2023, toen 165 presentaties werden aangevraagd.

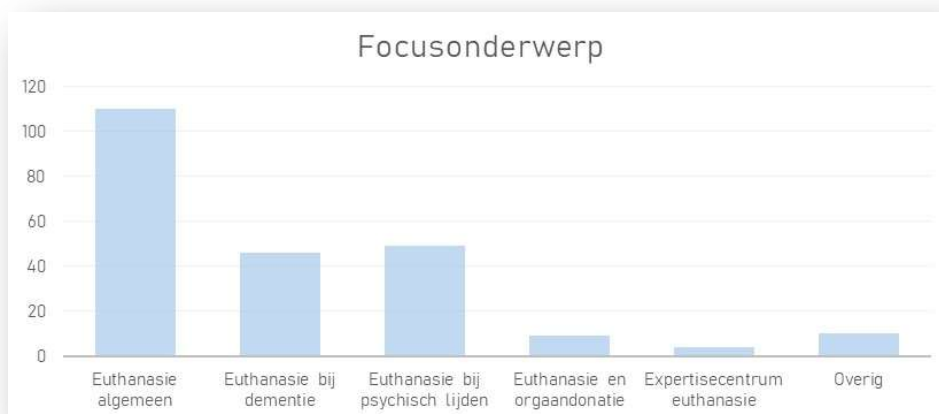
De presentaties werden door het hele land verzorgd, met uitzondering van Zeeland, van waaruit geen aanvragen binnenkwamen. Een forse piek van het aantal presentaties is te zien in Zuid-Holland. De meeste presentaties die verzorgd werden, hadden als onderwerp "euthanasie algemeen", "euthanasie bij dementie" en "euthanasie bij psychiatrie".

Inmiddels heeft de presentatiedienst een vaste plek binnen EE. In 2025 zal er aandacht zijn voor het verder professionaliseren en (financieel) duurzaam mogelijk maken van deze dienst, door een kostendekkend tarief te gaan hanteren.

Locaties waar we presentaties gaven

De meeste presentaties duren 1 tot 2 uur en vinden fysiek plaats. Negen presentaties vonden online plaats. Inhoudelijk gingen de meeste presentaties over euthanasie in het algemeen. 'Overig' omvat onder andere "omgaan met druk vanuit de patiënt" en "stapeling van ouderdomsaandoeningen".

Met de presentatiedienst bereiken we veel verschillende zorgprofessionals, waaronder veel artsen en verpleegkundigen maar ook zorgteams bestaande uit alle disciplines die met patiëntenzorg te maken hebben. De meeste presentaties zijn voor groepen van minder dan twintig deelnemers zoals aan zorgteams, SCEN groepen en medische opleidingen.

Activiteiten van EE als verlener van euthanasiezorg

EE vervult een vangnetfunctie in de euthanasiezorg in Nederland. We nemen complexe verzoeken voor euthanasie in behandeling als de eigen behandelaar dat niet wil of kan doen, bijvoorbeeld wanneer bij de betreffende patiënt de diagnose dementie, psychiatrie of stapeling van ouderdomsklachten is gesteld. We bieden een behandelaar altijd een consulent aan om het verzoek toch zelf in behandeling te nemen. Als EE de casus overneemt proberen we de betrokkenheid van de behandelaar te optimaliseren.

Cijfers hulpvragen en uitvoeringen

Bij de hierna vermelde cijfers worden voor het juiste begrip ervan twee kanttekeningen vooraf gemaakt:

- Niet alle hulpvragen die we in een kalenderjaar ontvangen, leiden in dat jaar tot een onderzoek en dus ook niet tot een uitvoering van de euthanasie. Soms vindt een uitvoering in een ander kalenderjaar plaats dan het kalenderjaar waarin we de hulpvraag ontvingen;
- De diagnose bij aanmelding van de hulpvraag kan verschillen met de diagnose bij uitvoering, en daarmee dan ook de diagnose op basis waarvan het onderzoek en de euthanasie plaatsvindt.

Het aantal hulpvragen en uitvoeringen

	2022	2023	2024	Stijging 2024 t.o.v. 2023
Aantal hulpvragen EE	4.047	4.509	4.782	6,1%
Aantal uitvoeringen EE	1.241	1.270	1.412	11,2%

Het aantal hulpvragen (verzoeken) voor euthanasie is wederom gestegen ten opzichte van een jaar eerder. De groei in 2023 ten opzichte van 2022 was 11,39%. De groei van het aantal hulpvragen in 2024 ten opzichte van 2023 is een stuk lager uitgekomen dan in het vorig jaar: 6,1%. Daarentegen was het aantal uitvoeringen in 2024 ten opzichte van 2023 een stuk hoger dan in 2023 ten opzichte van 2022: 11,39% respectievelijk 2,26%.

Hulpvragen en uitvoeringen per maand in 2024		
Maand	Aantal hulpvragen	Aantal uitvoeringen
Januari	411	106
Februari	377	116
Maart	421	110
April	372	103
Mei	383	110
Juni	368	118
Juli	438	111
Augustus	397	126
September	448	105
Oktober	414	152
November	361	128
December	392	127
Totaal	4.782	1.412

	Hulpvragen				Uitvoeringen			
	2023		2024		2023		2024	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Mannen	1.812	40	2.022	42	488	38,5	591	42
Vrouwen	2.696	60	2.760	58	784	61,5	821	58
Totaal	4.508	100	4.782	100	1.270	100	1.412	100

Het aandeel van mannen en vrouwen in zowel hulpvragen als uitvoeringen was in 2024 ongeveer gelijk aan 2023. Er was een kleine toename in het aandeel van mannen.

Hulpvragen en uitvoeringen per leeftijdscategorie								
Leeftijdscategorie	Aantal hulpvragen				Aantal uitvoeringen			
	2023		2024		2023		2024	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0-30 jaar	402	9	356	7	11	1	20	1
31-50 jaar	535	12	581	12	34	3	77	5
51-70 jaar	1.163	26	1.127	24	294	23	312	22
71- 80 jaar	1.011	22	1.169	24	357	28	408	29
81 jaar en ouder	1.397	31	1.549	32	574	45	595	42
Totaal	4.508	100	4.782	100	1.270	100	1.412	100

Patiënten van 51 jaar en ouder blijven de grootste groep in zowel het aantal hulpvragen als het aantal uitvoeringen.

Zorgvuldig en Zorgzaam

Alle casuïstiek van EE die de RTE in 2024 beoordeeld heeft, heeft de RTE beoordeeld als voldaan aan alle zorgvuldigheidseisen van de Wtl.

Vanaf het ontstaan van EE tot en met 2024 hebben we 9.438 uitvoeringen gedaan. Hiervan was de RTE in 99,8% van de uitvoeringen van oordeel dat aan alle zorgvuldigheidseisen voldaan was. Daarbij moet bedacht worden dat EE over het algemeen relatief complexe euthanasiecasuïstiek behandelt. Hieruit blijkt dat onze uitvoeringspraktijk zorgvuldig is.

Psychiatrie

In 2024 ontving EE iets meer aanmeldingen op basis van psychisch lijden dan in 2023. Het aantal euthanasieverzoeken van patiënten onder 30 jaar daalde iets. Het aantal ingewilligde verzoeken op basis van psychisch lijden was hoger dan in 2023.

Vanaf 2023 hebben we met het 'Deltaplan psychiatrie' ervoor gezorgd dat de euthanasiezorg in Nederland verbetert voor patiënten die psychisch lijden. Naast het ondersteunen van psychiaters zodat zij zelf een euthanasieverzoek kunnen onderzoeken, hebben we onze interne processen aangepast. Sinds 2013 is met en door onze psychiaters veel expertise opgebouwd. Deze kennis dragen zij intern over naar artsen die geen psychiater zijn. Ook niet-psychiaters zijn nu in staat deze hulpvragen op een zorgvuldige manier te onderzoeken. Dit zorgde er in 2024 voor dat meer teams, bestaande uit een arts en een verpleegkundige met psychiatrische expertise, euthanasieverzoeken konden onderzoeken van patiënten die zich in voorgaande jaren hadden aangemeld. Waar van toepassing, konden zij deze verzoeken ook inwilligen.

1.5.2 Kwaliteit en veiligheid

Nieuwe strategie en INK-meerjarenbeleidsplan

In 2024 hebben we een nieuwe strategie geformuleerd. Deze luidt: 'We ontwikkelen ons verder als expertisecentrum, met als resultaat dat meer behandelaren euthanasieverzoeken zelf willen, kunnen en gaan onderzoeken'. We hebben de nieuwe strategie vertaald naar een meerjarenbeleidsplan 2025-2029, welke we hebben vormgegeven volgens het INK-model. In de resultaatgebieden van het INK-model hebben we, meer dan we hadden, prestatiedoelen geformuleerd. Aan de hand hiervan willen we enerzijds het realiseren van onze nieuwe strategie ondersteunen. En anderzijds benutten we de resultaatdoelen voor het verbeteren en ontwikkelen van onze bedrijfsvoering.

Deskundigheidsbevordering

Opleiden en ontwikkelen zijn cruciaal voor zowel de professionele ontwikkeling van onze medewerkers als het succes van onze organisatie. We investeren ruimhartig in interne deskundigheidsbevordering. Nieuwe medewerkers krijgen een starttraining en een ervaren buddy aangeboden en alle medewerkers bieden we structureel intervisie aan alsmede nascholing in de vorm van studiedagen en themabijeenkomsten.

De commissie Opleiding & Ontwikkeling heeft binnen EE als functie om de interne opleidingen en trainingen over euthanasie en aanverwante onderwerpen binnen de organisatie te ontwikkelen en te onderhouden.

In 2024 zijn er drie starterstrainingen geweest voor ambulante medewerkers. Daaraan namen in totaal tien artsen en negen verpleegkundigen deel. Aan twaalf kantoormedewerkers is een aparte training verzorgd.

Er zijn in 2024 twee studiedagen georganiseerd. In april wat het onderwerp *Euthanasie vanuit multicultureel oogpunt* en in november *Euthanasie en persoonlijkheidsproblematiek*

Er hebben in 2024 drie themabijeenkomsten plaatsgehad. Tijdens deze bijeenkomsten komen een of meer thema's aan de orde. In 2024 zijn de volgende thema's aan bod gekomen: omgaan met werkdruk, ethische reflectie op het grensvlak van stapeling van ouderdomsklachten en voltooid leven, kind en de dood, dementie, verslaving en euthanasie, collegiale samenwerking bij ambulante teams, thuishtransplantatie, persoonlijkheidsstoornissen en euthanasie en ethische reflectie en naasten.

Vier keer per jaar nemen de ambulante medewerkers deel aan intervisie. Hierbij kunnen zij onderwerpen vanuit hun praktijk, waarover zij vragen hebben of die zij lastig vinden, met hun collega's delen en bespreken. Samen zoeken de deelnemers aan de intervisie naar oplossingen waarmee de medewerker die het onderwerp heeft ingebracht verder kan. De intervisiegroepen hebben een beperkte omvang en worden begeleid door professionele intervisors.

Evaluatie Multi Disciplinair Overleg (MDO)

In 2023 heeft het externe bureau AEF op ons verzoek het functioneren van ons MDO geëvalueerd. Medio 2023 hebben zij hun bevindingen opgeleverd in een rapport. Diverse verbeterpunten uit het rapport hebben we in 2023 doorgevoerd: minder casuïstiek per MDO, meer dagen waarop casuïstiek van patiënten met psychisch lijden besproken kan worden, standaard is een notulist bij het MDO aanwezig.

In 2024 zijn de volgende verbeteringen doorgevoerd:

- de medisch managers geven een uitgebreidere toelichting op hun beslissing om een niet-vraag-oproepend-MDO om te zetten in een vraag-oproepend-MDO,
- de medisch managers treden voorafgaand aan een MDO in contact met een team wanneer de verwachting is dat (nog) geen akkoord kan worden gegeven op een uitvoering,
- we bieden meer ruimte voor dialoog door minder prettig verlopen MDO's face-to-face na te bespreken met de betrokken deelnemers. Daarbij zijn ook onze adviseur ethiek en ontwikkeling en juridisch adviseur aanwezig. Met dergelijke gesprekken hopen we meer ruimte te maken voor reflectie en begrip voor elkaars posities,

- om nog meer in te kunnen gaan op de behoefte om eerder in een traject met collega's te kunnen sparren over een casus, hebben we in 2024 besloten een pilot Multidisciplinair Adviesoverleg (MDA) te doen. Het is vanaf begin 2025 voor alle ambulante collega's mogelijk om gedurende een uur één casus te bespreken met een medisch manager en collega's met relevante expertise, op medisch inhoudelijk en/of ethisch en/of juridisch vlak. Hiertoe wordt elke week een vast moment gecreëerd.

Van onze ambulant collega's krijgen we positieve feedback op deze verbeteringen. Dit blijkt ook uit het medewerkerstevredenheidonderzoek dat we in 2024 hebben laten uitvoeren (zie hierna onder 2.8 medewerkerstevredenheidonderzoek).

Richtlijn sturen op uren en uitvoeringen

Voor de artsen en verpleegkundigen die bij EE werken geldt een limiet voor het aantal uren per week dat zij kunnen werken, namelijk maximaal 24 uur. Deze limiet resulteert meestal in het 1 of 2 keer per maand verlenen van euthanasie, afhankelijk van verschillende factoren, zoals de diversiteit in de caseload. Hiernaast hanteren wij al jaren ook een richtlijn die een maximum stelt aan het aantal uitvoeringen per ambulant medewerker, namelijk 24 per jaar. Deze richtlijn hanteren wij om redenen van kwaliteitszorg, het omgaan met impactvol werk en de duurzame inzetbaarheid en evenwichtige arbeidsbelasting van onze zorgmedewerkers. In 2024 is, onder meer met de Ondernemingsraad, gesproken over de mate waarin en de condities waaronder in incidentele gevallen een uitzondering op deze richtlijn mogelijk is. Soms kan dit voor de continuïteit van de zorgverlening nodig zijn. Met de Ondernemingsraad is de afspraak gemaakt om de richtlijn in 2025 te evalueren.

Veilig Incidenten Melden (VIM)

In 2024 heeft de VIM-commissie 72 VIM-meldingen gekregen. Dit zijn er vier meer dan in 2023. Vijftien keer betrof het de werking van techniek, zevenveertig keer ging het over intern menselijk handelen en voor het overig ging het over extern menselijk handelen.

De VIM-commissie heeft naar aanleiding van de meldingen de volgende acties uitgevoerd:

- Gesprekken gevoerd met de melders,
- Terugkoppeling aan de collega's per email gezonden,
- Terug verwijzing naar de regiomanager,
- Informatie geplaatst op de interne Kennisbank en MijnWerkplekOnline,
- Meer aandacht gevraagd voor het voorkomen van datalekken, met name postverzending.

Klachten patiënten, vertegenwoordigers, nabestaanden

Patiënten en vertegenwoordigers en nabestaanden van patiënten die niet tevreden zijn over het contact met EE, kunnen gebruik maken van de klachtenprocedure. De procedure is zowel bedoeld om de klager recht te doen, als om de kwaliteit van onze zorgverlening te verbeteren. We streven naar een goede relatie met elke patiënt en diens vertegenwoordigers en nabestaanden. Indien nodig probeert EE om deze te verbeteren of te herstellen. De klachtenbemiddelaar bemiddelt in alle klachten.

In 2024 ontvingen we vijftientwintig klachten; in 2023 waren het er zesentwintig. In 2024 waren zes klachten niet-ontvankelijk (2023: vijf); deze namen we niet in behandeling. Van de 19 klachten die we in behandeling namen ging het in vijf keer om een melding. Uiteindelijk heeft onze klachtenbemiddelaar in veertien klachten daadwerkelijk bemiddeld. De klachten betroffen:

- Wachtlijst: een klacht
- Attitude beklagde(n): twee klachten
- Procedure en communicatie: zes klachten
- Afwijzing van het euthanasieverzoek: vijf klachten.

Vrijwel alle klachten zijn naar tevredenheid van de klagers en de beklagde medewerkers afgewikkeld.

In één geval heeft een klager om een oordeel van de Raad van Bestuur gevraagd. De Klachtenonderzoekscommissie heeft deze klacht onderzocht en een hoorzitting met de betrokkenen gehouden. De klachtenonderzoekscommissie heeft een advies aan de Raad van Bestuur gegeven, die

deze integraal heeft overgenomen. Als aandachtspunt is hieruit naar voren gekomen de spanning tussen professionele distantie en aansluiten bij de stijl en toon van communiceren van de patiënt.

In 2024 zijn er geen klachten voorgelegd aan de geschillencommissie. We hebben besloten om ons per 1 januari 2025 aan te sluiten bij De Geschillencommissie Zorg.

ICT en informatiebeveiliging

Op het vlak van ICT heeft de organisatie de afgelopen jaren grote stappen gezet. De stappen die de afgelopen jaren gezet zijn, zoals het migreren naar een MS365 omgeving en het stimuleren van het gebruik van ict-middelen van het bedrijf verbetert de veiligheid van werken. In 2024 zijn verdere stappen gezet in de verbetering van de informatiebeveiliging. Zo is er naast de jaarlijkse standaard IT-audit door de accountant ook een security scan door onze IT-leverancier uitgevoerd waar we gelukkig goed op scoorden. De gevonden verbeterpunten zijn opgepakt. Daarnaast is er een zogenaamde pen-test uitgevoerd om de kwetsbaarheden van onze omgeving te vinden. Ook hier kwamen geen grote punten uit naar voren. Voor 2025 is het de bedoeling om het IT-beleid en onze omgeving verder te ontwikkelen. Zo ontkomen we er niet aan om AI-beleid te ontwikkelen en zullen we vervolgstappen zetten in de bewustwordingscampagne voor onze medewerkers.

1.5.3 Communicatie en Samenwerking

Aandacht in de media

Geregeld is er in 2024 in de media aandacht geweest voor het werk van onze collega's. Een selectie hiervan:

- NRC, 5 april, interview met Sonja Kersten naar aanleiding van het jaarverslag van EE
- De Limburger, 5 mei 2024, 'Hoe heftig euthanasie is zien we bij Marij uit Oirsbeek: 'Dit verhaal zal veel kijkers raken'
- Volkskrant, 6 mei 2024, 'Euthanasie bespreekbaar maken; dat wil Elena Lindemans bereiken met docuserie 'Een goede dood''
- Dagblad van het Noorden, 24 augustus, reactie van EE op het artikel 'Willemiens laatste wil'
- 4 oktober Medialogica over media-aandacht voor euthanasie bij psychisch lijden:
- 19 oktober, bestuurder Sonja Kersten op Radio1 en in artikel NOS
- (net in 2025) 3 januari, artikel Trouw over onderzoek naar jongeren met psychische lijden en een euthanasiewens

Belangenhouders

Op basis van onze missie en visie hebben we de stakeholderanalyse geactualiseerd en op basis daarvan ons stakeholderbeleid ook voorzien van een update. Er zijn veel gesprekken gevoerd met relevante stakeholders in ons netwerk: beroepsgenoten, beroepsverenigingen, brancheverenigingen, KNMG, NVVE, VWS, RTE, GGZ instellingen, onderzoekers, en anderen.

EE was aanwezig op het NVvP-congres, voorjaar 2024. Opvallend was dat veel meer dan voorheen psychiaters vragen stelden over eigen casuïstiek van patienten met een euthanasieverzoek op basis van psychisch lijden. We zijn voor hen een gevestigde partij met wie zij graag willen overleggen en sparren.

EE heeft deelgenomen aan de 'whole system in the room'-sessie over euthanasie bij psychiatrie, op initiatief van het ministerie van VWS. In het najaar van 2024 heeft EE een dialoogtafel rondom het thema deskundigheidsbevordering georganiseerd. En samen met MIND heeft EE een dialoogtafel georganiseerd over het thema 'zorg aan patiënten'.

Samen met Carend en NVVE heeft EE een informatiebijeenkomst over euthanasie verzorgd aan leden en medewerkers van de Tweede Kamer.

Relatiemanagement

EE heeft twee relatiebeheerders in dienst. Zij verrichten waardevol werk in het leggen en onderhouden van bestaande en nieuwe contacten. Een relatiebeheerder richt zich op de eerstelijnszorg en de andere relatiebeheerder heeft de focus op zorgaanbieders in de GGZ.

Huisartsenzorgorganisaties

Diverse huisartsenorganisaties in de provincie Zuid-Holland zijn benaderd. Het aanbod van EE is geplaatst op diverse portals en we hebben presentaties verzorgd. Er zijn onder andere gesprekken gevoerd met ZEL (Zorgorganisatie Eerste Lijn, werkzaam in de regio Westland-Schieland-Delfland). Ook waren we aanwezig bij het LOVAH congres. Daarnaast verzorgde EE een viertal presentaties in de zomer van 2024 aan de AIOSSen waaronder in Rotterdam, Zwolle en Groningen. In september hielden we een lezing bij KNMG in Rotterdam voor 50-60 KNMG-leden.

Ouderenzorgorganisaties

De grote verpleeghuisgroepen in de provincie Zuid-Holland reageren over het algemeen zeer positief op ons aanbod om met elkaar kennis te maken en om aan hen een presentatie te verzorgen. Bij diverse verpleeghuisorganisaties hebben we presentaties verzorgd aan specialisten ouderengeneeskunde, verpleegkundig specialisten, casemanagers, geestelijk verzorgers en overige zorgprofessionals. De presentaties worden zeer gewaardeerd. Ook hebben we een stand bemand bij het VERENSO-congres.

Netwerk palliatieve zorg

Met de meeste coördinatoren van *het* netwerk palliatieve zorg hebben we veel contact. Zij denken en werken op allerlei manieren mee. We hebben aanvullende euthanasiecijfers per gemeente aangeleverd.

Overig eerstelijnszorg

Het afgelopen half jaar hebben we ook contact gezocht met huisartsopleidingen. Men is welwillend, echter het curriculum zit vol en er zijn nog meer verzoeken (zoals positieve gezondheid). We zijn in gesprek met Erasmus MC om de mogelijkheid van een trajectstage aan te bieden. Ook hebben we contact gelegd met Stichting LAEGO (Landelijk Adviesgroep Eerstelijns geneeskunde voor Ouderen) en SOON (Samenwerken opleidingen tot specialist ouderengeneeskunde Nederland).

Naast het benaderen van huisartsenorganisaties en ouderenzorgorganisaties zoeken we ook het contact met diverse ziekenhuizen. Dit heeft bijvoorbeeld geleid tot het verzorgen van een presentatie aan de afdeling geriatrie van het Reinier de Graaf gasthuis.

GGZ

Ten aanzien van de GGZ lag in 2024, naast het voeren van individuele gesprekken met individuele Geneesheer-directeuren, het accent steeds vaker op vervolggesprekken met meerdere Geneesheer-directeuren/afgevaardigden van een organisatie. Mogelijkheden voor advies, ondersteuning en scholing komen uitgebreid aan bod. We richten ons op het vergroten van het aantal psychiaters dat zélf in staat is om een euthanasieverzoek op te pakken, al dan niet met hulp van EE.

Voor ons aanbod van een vaste consulent euthanasie voor de instelling is absoluut interesse. Dergelijke afspraken zijn er inmiddels met enkele GGZ-instellingen gemaakt.

We hebben op verzoek van diverse GGZ-instellingen feedback gegeven op beleidsstukken die zij over euthanasiezorg hadden opgesteld. Steeds meer organisaties zijn bezig met het ontwikkelen of updaten van beleid en men maakt graag gebruik van de beschikbare voorbeelden en van onze expertise.

We zijn aanwezig geweest bij de themabijeenkomsten en het landelijk congres van ThaNet.

Onze relatiebeheerder GGZ stelt ook voortdurend het tekort aan psychiaters die bereid zijn second opinions uit te voeren aan de orde. Dit leidt er regelmatig toe dat psychiaters zich voor onze interne lijst van second opinion-psychiaters beschikbaar stellen.

1.5.4 Wetenschappelijk onderzoek

Afgeronde onderzoeken/activiteiten

- Verkennend onderzoek naar vroegtijdige hulp voor mensen met een persisterende doodswens en/of euthanasieverzoek en hun naasten. Deelname in de klankbordgroep door EE voor deze studie.
- Ruimte in autonomie en nabijheid. Dit rapport inventariseert welke vormen van laagdrempelige hulp, zorg, begeleiding of ondersteuning in Nederland beschikbaar zijn voor mensen die psychisch lijden en kampen met een aanhoudende, soms ambivalente doodswens of euthanasiewens.
- Requests for Medical Assistance in Dying by Young Dutch People With Psychiatric Disorders door J.S. Schweren, Sanne A. Rasing, Monique Kammeraat. Dit onderzoek van 113 Zelfmoordpreventie en EE naar jonge hulpvragers met psychisch lijden en een euthanasieverzoek is op 3 januari 2025 gepubliceerd in JAMA Psychiatry. Het betreft een beschrijving van patiënten tot en met 23 jaar die tussen 2012 en 2021 een aanmelding hebben gedaan bij EE en een verdere bewerking van de gegevens uit de dossierstudie psychiatrische patiënten. De meeste verzoeken werden ingetrokken (47%) of werden afgewezen (45%). De dossiers van de 397 jonge hulpvragers met psychisch lijden is onderzocht. Twaalf jonge hulpvragers kregen in deze periode euthanasie. Zeventien jonge hulpvragers overleden door suïcide na hun aanmelding. Bijna allemaal deden deze hulpvragers al vóór hun aanmelding bij EE meerdere suïcidepogingen.

De lopende onderzoeken

- De Pathos-studie van de groep van Wijngaarden (Radboud Umc), is juni 2023 van start gegaan. Het betreft een onderzoek naar: "Een beter begrip van de betekenis en opvatting van lijden in de context van euthanasie en hulp bij zelfdoding: een longitudinale studie met patiënten, naasten en betrokken zorgverleners". Inmiddels zijn 11 patiënten geïncludeerd.
- De Sunset-studie: Suïcidaliteit en hulpbehoeften bij mensen die een euthanasieverzoek doen op grond van psychisch lijden. Er is voor deze studie een subsidie aanvraag bij het steunfonds VCVGZ gedaan in samenwerking tussen 113 Zelfmoordpreventie en EE en deze aanvraag is toegekend. De studie is in juni 2024 van start gegaan. Het betreft een prospectieve cohortstudie met beperkte looptijd in verband met beperkte financiële middelen. Er bestaat de wens om deze studie te kunnen verlengen zodat over deze groep hulpzoekenden meer inzicht over het beloop ter beschikking komt.
- Samenwerking met Radboud Universiteit over Ritualisering van Euthanasie. Dit project onderzoekt de ritualisering van hulp bij sterven (euthanasie en hulp bij zelfdoding) in Nederland. Onder ritualisering wordt verstaan het betekenis geven aan alledaagse momenten, gerelateerd aan de laatste levensfase.

2. Governance en organisatie EE

2.1 Juridische structuur

Stichting Expertisecentrum Euthanasie (EE) is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 53895819. Het vestigingsadres is: Eisenhowerlaan 104, 2517 KL Den Haag. EE is georganiseerd volgens het Raad-van-Toezicht-model.

2.2 Organisatiestructuur

Pagina 21 toont het organogram van EE.

2.3 Raad van Toezicht

Voor het toezichtverslag en de samenstelling van de Raad van Toezicht wordt verwezen naar de pagina 29 en verder in dit jaarverslag.

2.4 Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van EE bestaat uit één bestuurder: mevrouw S.M.C. Kersten-Kerstens. Zij had in geheel 2024 als nevenactiviteit: lid van de raad van toezicht van het IJsselland ziekenhuis en (inkomend) voorzitter bestuur Ieder(in) per 27-11-2024.

2.5 Adviesraad

EE heeft een Adviesraad. Deze is samengesteld uit leden met een maatschappelijk en/of wetenschappelijk relevante achtergrond. De Raad van Bestuur ontvangt gevraagd en ongevraagd advies van de Adviesraad. De Adviesraad kwam in 2024 tweemaal bij elkaar met de Raad van Bestuur. De Adviesraad besprak onder andere de volgende onderwerpen:

- Artikel Volkskrant d.d. 17.02.2024
- Meerjarenvisie 2025-2029
- Project verbeteren MDO
- Deltaplan psychiatrie
- Publiek debat' euthanasie bij psychiatrie
- Het reglementair terugtreden de heer A. Kruseman als lid en voorzitter van de Adviesraad
- Aanwijzen mevrouw S. Netters als voorzitter van de Adviesraad
- Cijfers patiëntenzorg en consulenten

De Raad van Bestuur heeft ook een-op-een contact met individuele leden van de Adviesraad gehad over verschillende onderwerpen.

In 2024 bestond de Adviesraad uit de volgende leden:

- De heer prof. dr. A.C. Nieuwenhuijzen Kruseman (voorzitter), per 16 september 2024 regulier teruggetreden
- De heer Mr. R.J. van Eenennaam
- Mevrouw dr. D.P. Touwen
- Mevrouw dr. F.C. Giskes
- Mevrouw mr. E. van Dieten
- Mevrouw dr. S. Netters. per 16 september 2024 voorzitter van de Adviesraad
- Mevrouw S. Claassen, lid sinds 4 maart 2024.

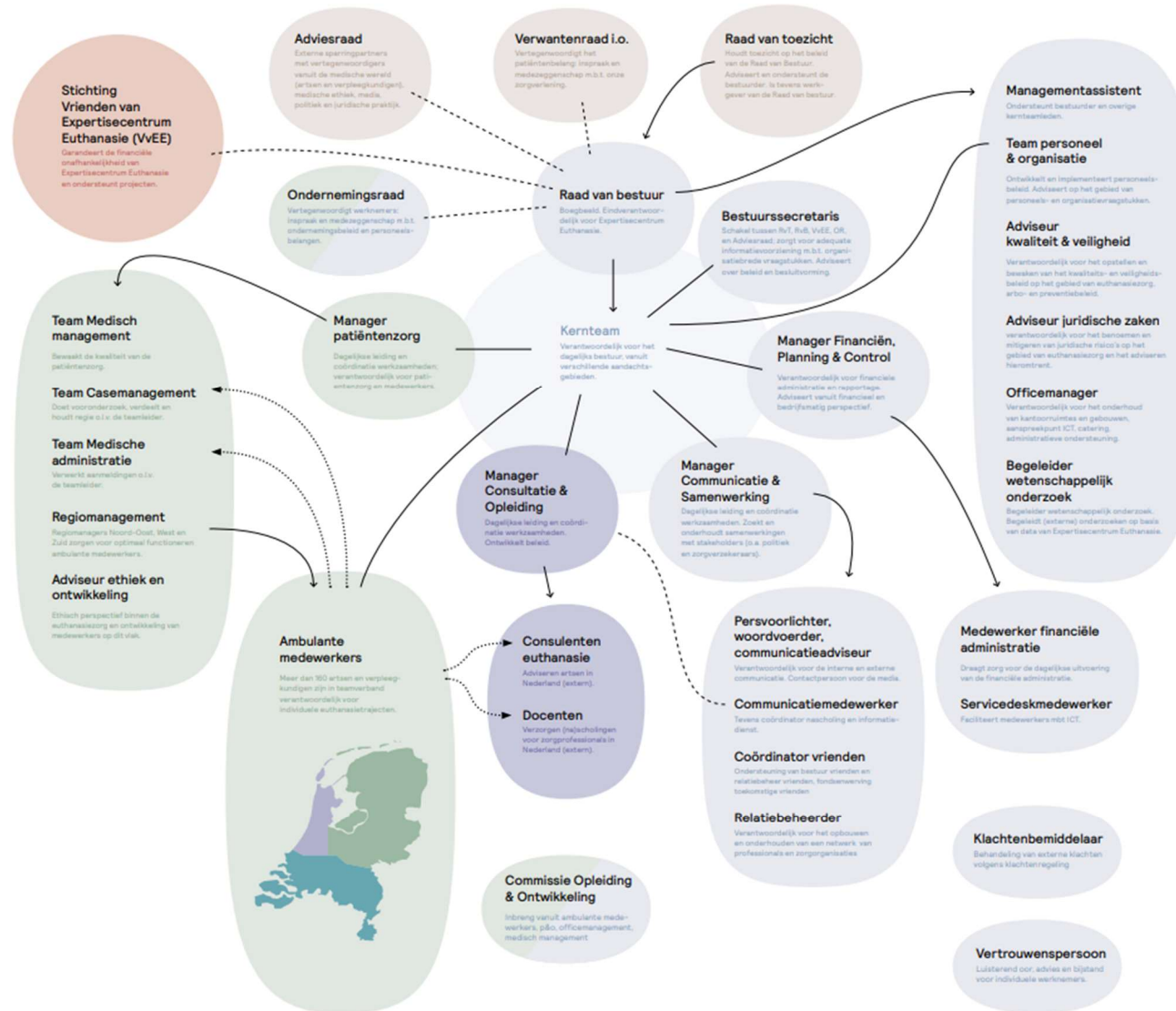
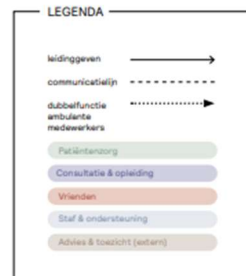
expertisecentrum euthanasie

Het organogram van Expertisecentrum Euthanasie

We hebben elkaar nodig

Samen geven wij de beste euthanasie- zorg.

In dit organogram worden alle functies en verantwoordelijkheden bij Expertisecentrum Euthanasie overzichtelijk weergegeven. Het expertisecentrum is een platte organisatie: alle medewerkers zijn binnen twee stappen bij het management (kernteam). De belangrijkste taak van leidinggevers is ervoor te zorgen dat hun afdeling het werk goed kan doen. Alle medewerkers zijn gelijkwaardig en even verantwoordelijk voor de kwaliteit van de euthanasiezorg. Binnen de ambulante teams heeft deze gelijkwaardigheid nog een extra dimensie, omdat ook het onderzoek van een euthanasievraag gebeurt in gelijkwaardigheid. Dat de arts enkele specifieke verantwoordelijkheden heeft verandert hier niets aan. We hebben elkaar nodig. Samen zorgen wij voor de beste euthanasiezorg: zorgvuldig en zorgzaam.

2.6 Verwantenraad i.o.

Het begrip “cliënt” heeft voor EE een bijzondere lading. Wij hebben ervoor gekozen om een “verwantenraad” in te richten. In 2024 is een concept medezeggenschapsreglement opgesteld en met NVVE en VvEE besproken. De installatie van de Verwantenraad is voorzien in 2025.

2.7 Ondernemingsraad

In 2024 heeft de Ondernemingsraad verkiezingen gehouden. De samenstelling van de OR is na per 21 maart 2024 als volgt:

Kiesgroep artsen:

- De heer C. Pel, voorzitter
- De heer P. van Putten
- Mevrouw H. Stenveld

Kiesgroep verpleegkundigen:

- De heer E. van Baardwijk
- Mevrouw D. Groot
- Mevrouw M. Schindeler

Kiesgroep kantoormedewerkers:

- De heer E. Broerse

De Ondernemingsraad wordt ondersteund door de extern ambtelijk secretaris de heer J.W. Dorr.

Er heeft in 2024 vier keer een Overlegvergadering tussen bestuurder en Ondernemingsraad plaatsgevonden. Twee keer was daar een lid van de Raad van Toezicht bij aanwezig, overeenkomstig artikel 24 van de Wet op de ondernemingsraden.

In de Overlegvergaderingen zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

• Presentatie update project verbeteren MDO	• Tarievenlijst 2024
• Presentatie update project Deltaplan psychiatrie	• Sturen op uren / richtlijn 24 verrichtingen
• Deltaplan psychiatrie	• P&O rapportage ken- en stuurgetallen
• Instemmingsverzoek 2 ^e preventiemedewerker	• Cijfers patiëntenzorg en consultatie
• Psychosociale arbeidsbelasting	• Financiële rapportages
• Declaratie andere werkzaamheden JUR	• Jaarverslag en -rekening EE 2023, accountantsverslag CROP
• Nut, noodzaak evolutiegesprekken i.r.t. 360-graden feedback	• Nieuwe strategie en Meerjarenvisie 2025-2029
• Pensioenregeling	• Jaarplan en begroting 2025
• Opdrachtverlening Functiehuis	• Indexering salarissen 2025
• Actualisering Arbeidsvoorwaardenreglement	• Presentatie financiën EE
• Instemming protocol cameratoezicht	• Jaarverslag 2023 Vertrouwenspersonen
• Instemming met E-PMO	• Werkwijze OR
• Cyberveiligheid –controle toegang EPD	• Jaarverslag 2023 OR / Beleidsplan 2024 OR
• Discussie euthanasie bij psychiatrie	• Verkiezingen en nieuwe start OR
• Arbeidsmarkttoelage psychiaters	• Instellen financiële commissie en inschakelen adviseur
• Buddyschap	

De Ondernemingsraad heeft in een ongevraagd advies de bestuurder geadviseerd om in gesprek te gaan met collega's die te weinig casuïstiek en/of andere werkzaamheden aannemen en daardoor mogelijk niet aan hun jaaruren komen.

Instemming is gevaagd en gekregen voor:

- Protocol cameratoezicht
- Actualisering arbeidsvoorwaardenreglement
- Benoemen tweede preventiemedewerker
- Protocol controle toegang EPD
- Tarievenlijst 2024

De Ondernemingsraad is een reactie gevraagd en heeft die gegeven op:

- De opdrachtbeschrijving voor het evalueren van het functiehuis,
- Het Meerjarenbeleidsplan 2025-2029.

2.8 Personeel

Het grootste deel van de medewerkers van EE betreft ambulant werkende zorgmedewerkers: artsen en verpleegkundigen. Daarnaast zijn er medewerkers die in brede zin ondersteunende werkzaamheden verrichten: de kantoormedewerkers van EE.

Het overzicht hierna vermeldt het aantal fte's en het aantal medewerkers.

Aantal fte en medewerkers	2022	2023	2024
Aantal fte	87,4	95,7	99,8
Aantal medewerkers	195	207	208
Aantal contracten	241	240	246
– Aantal artsen	89	89	91
– Aantal verpleegkundigen	71	76	79
– Aantal kantoormedewerkers	58	56	56
– Aantal consulent - artsen	10	9	12
– Aantal consulent - verpleegkundigen	10	7	7
– Aantal coördinerend verpleegkundigen ¹	3	3	3
Aantal medewerkers met meerdere contracten ²	36	33	37
Aantal vrouwelijke medewerkers	116	127	130
Aantal mannelijke medewerkers	79	80	78
Gemiddelde leeftijd	60	59,9	60,1
Gemiddeld aantal dienstjaren	4,2	4,7	5,2

Ziekteverzuim				
	Totaal	% in het totaal < 2 weken	% in het totaal 2 – 6 weken	% in het totaal > 6 weken
Gemiddeld EE 2023	6,6%	57%	10%	33%
Gemiddeld EE 2024	7,5%	57%	12%	31%

Het gemiddeld ziekteverzuim was in 2024 hoger dan in 2023. Kortdurend verzuim onder ambulante medewerkers wordt niet geregistreerd. Het ziekteverzuim onder ambulant medewerkers lag in 2024 circa 9% hoger dan in 2023. Voor kantoormedewerkers was het ziekteverzuim in 2024 circa 22% hoger dan in 2023.

¹ Coördinerend verpleegkundigen kunnen zowel ingezet worden in het ambulante en consulenten werk als op beleidsmatig en strategisch niveau.

² In 2024 voeren 37 van de 208 medewerkers 2 of in een enkel geval 3 verschillende functies/rollen uit waarvoor aparte contracten zijn opgemaakt. Zo kan bijvoorbeeld een ambulante functie met 1 of meer kantoorfuncties /-rollen worden gecombineerd of een ambulante functie met een consulentenfunctie.

Medewerkers Tevredenheid Onderzoek (MTO)

In 2024 is er weer een MTO gehouden. Er wordt relatief hoog gescoord op het onderwerp 'engagement' (8,8). Dat betekent dat medewerkers over het geheel genomen tevreden zijn met het werk. Op de vraag 'Ik kan mijn werk mentaal goed aan' scoorden we een 8,8 en 'Ik kan mijn werk goed met mijn thuis situatie combineren' krijgt een 8,6. Resultaten om trots op te zijn! We scoren dan ook niet voor niets een 8,5 op 'ik ben trots op de organisatie waar ik voor werk'.

Het onderwerp 'promotie' (6,4) scoort relatief laag. Dit betreft de vraag 'ik heb voldoende mogelijkheden om door te groeien'. Ook 'collega's feedback' scoort relatief laag met een 6,5. Dit heeft betrekking op de vraag 'collega's spreken elkaar aan op gedrag als dat nodig is'.

In de antwoorden van verschillende gestelde open vragen geven medewerkers aan dat er niet genoeg tijd, aandacht en openheid is om problemen en onvrede te bespreken. Het bespreken van specifieke situaties leidt ook niet altijd tot het gewenste effect.

De belangrijkste uitkomsten worden begin 2025 gecommuniceerd aan alle medewerkers via het digitale MijnWerkOmgeving. In elk van de drie regio's van EE en voor de medewerkers van kantoor zullen verdiepende meetings via Teams worden gehouden. De uitkomsten van het MTO worden ook besproken in de Ondernemingsraad. De aandachtspunten uit het MTO zullen nadrukkelijk aan de orde komen en mogelijkheden om tot verbeteringen te komen zullen worden geïnventariseerd. Het jaarplan 2025 vermeldt de aandachtspunten ook als onderwerpen waarmee we aan de slag gaan, zoals competentiebeleid en sociale veiligheid en aanspreekcultuur.

2.9 Externe vertrouwenspersonen

EE heeft twee externe vertrouwenspersonen beschikbaar bij wie medewerkers meldingen kunnen doen over zaken die zij hebben ervaren en die ze in vertrouwen willen bespreken, bijvoorbeeld over ongewenst gedrag in de organisatie. De vertrouwenspersonen zijn actief betrokken bij allerlei overlegsituaties, interne scholing en sociale activiteiten. Regelmatig hebben zij overleg met de adviseur Kwaliteit en Veiligheid en de VIM-commissie. De resultaten van het medewerkertevredenheidonderzoek worden met de vertrouwenspersonen besproken.

Jaarlijks brengen de vertrouwenspersonen een verslag over het afgelopen jaar uit. Dit bespreken zij met de Raad van Bestuur. In 2024 hebben de vertrouwenspersonen negen meldingen over ongewenste omgangsvormen gekregen. In 2023 waren het er tien. In 2024 kregen de vertrouwenspersonen geen meldingen over integriteit. In 2023 krijgen zij hierover twee meldingen.

2.10 Kernteam

Besluitvorming vindt formeel plaats door de Raad van Bestuur. In de praktijk worden besluiten genomen na overeenstemming tussen de leden van het Kernteam. Hierin hebben zitting: de bestuurder, de manager Consultatie & Opleidingen (tevens verpleegkundige), de manager Zorg, de manager Communicatie & Samenwerking, de manager Financiën, Planning en Control, een arts (tevens Medisch Manager), een P&O adviseur, de bestuurssecretaris. Bij onderwerpen over psychiatrie neemt ook een psychiater deel aan het overleg en de besluitvorming van het Kernteam.

2.11 Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie

Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie (VvEE) is onlosmakelijk verbonden aan EE. VvEE ondersteunt EE in morele en financiële zin. Het streven is dat onze zorgverlening vergoed wordt uit de basis zorgverzekering. Daarmee worden echter niet alle kosten gedekt. VvEE en haar donateurs maken extra werkzaamheden, diensten en investeringen van EE mogelijk. We gebruiken de steun van VvEE voor ontwikkeling en innovatie van de beroepsgroep op het gebied van euthanasie. Ook maakt VvEE wetenschappelijk onderzoek mogelijk alsmede de inzet op projectbasis van een relatiemanager.

VvEE heeft als zelfstandige stichting een eigen jaarverantwoording.

EE ondersteunt VvEE met de inzet van medewerkers op het gebied van communicatie, samenwerking, organiseren van Vriendenbijeenkomsten, financiën en bestuurssecretariaat.

In 2024 hebben het bestuur van VvEE, de Raad van Bestuur van EE en ondersteunende medewerkers van EE vijfmaal met elkaar overleg gehad. Daarin ging het over:

- Jaarverslag 2023 VvEE
- Meerjarenbeleidsplan 2025-2029 VvEE
- Jaarplan en begroting 2025 VvEE
- Jaarverslag 2023 EE
- Meerjarenbeleidsplan 2025-2029 EE
- Jaarplan en begroting 2025 EE
- Financiële maandrapportages VvEE en EE
- Vriendenplan 2024
- Actualisering norm voor weerstandsvermogen EE
- Projecten van EE die VvEE financiert
- Financiering Consulanten
- Subsidieverzoek Nationaal Euthanasiecongres
- Vriendenbijeenkomsten en webinars 2024
- Vergoeding sprekers bij vriendenbijeenkomsten
- Vriendenadministratie, ondersteuning backoffice-activiteiten en CRM: overgang naar nieuwe leveranciers
- Nieuwsbrieven 'Vrienden voor het leven' en donatiebrieven
- Patiëntenzorg, Consultatie & Opleiding cijfers 2024
- Herkeuring CBF
- Integriteitsbeleid, gedragscode, klachtenregeling
- Actualisering privacyverklaring
- Communicatie en samenwerking
- Deltaplan psychiatrie
- Gesprek met relatiemanager GGZ van EE
- Gesprek met begeleider wetenschappelijk onderzoek EE
- Oprichting Verwantenraad EE

Jaarlijks is er een gezamenlijk overleg tussen het bestuur van VvEE en de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur van EE. Hierin worden onderwerpen besproken die de beide stichtingen aangaan.

3. Financieel

3.1 Omzet en resultaten

Na een financieel moeilijker jaar in 2023, waarin er sprake was van een tekort (exclusief het effect van het vrijvallen van een investeringssubsidie) van € 263k, is er in 2024 veel aandacht besteed aan de financiële sturing van de organisatie. Hierbij was het natuurlijk zeer van belang de zorgzaamheid en zorgvuldigheid naar de patiënten en behandelaren toe op de eerste plaats te houden.

Het is gelukt het negatief resultaat om te buigen naar een positief resultaat in 2024. Door de stijging van het aantal hulpvragen en de financiering van de consulent door de zorgverzekeraars is de omzet gestegen van € 13,1mln tot € 16mln. Daarnaast heeft scherper sturen op financiën het resultaat positief beïnvloed.

Ook met de zorgverzekeraars is gesproken over de financiële huishouding. Het is gelukt betere afspraken te maken met één van de verzekeraars over het zorgkostenplafond.

Expertisecentrum Euthanasie besteedt 84% van de omzet aan personeel. In 2024 stegen de totale personeelskosten met 1,7mln tot een bedrag van € 13,9mln.

De stijging van de personeelskosten was minder hoog dan de stijging van de omzet waardoor in 2024 er sprake was van een positief resultaat van ruim € 400k. Ten opzichte van de omzet gaat dit om een resultaat van 2.4%.

Totaal expertisecentrum euthanasie	2023	2024	2024
	Realisatie	Begroting	Realisatie
Opbrengsten			
Declaraties aan verzekeraars	13.367.156	14.217.763	15.970.169
Subsidies	747.286	705.000	569.458
Overige opbrengsten	12.132	8.500	19.623
Totaal opbrengsten	14.126.574	14.931.263	16.559.249
Kosten			
Salariskosten arbeidsovereenkomst	11.947.836	12.122.242	13.593.933
Salariskosten inhuur	231.207	436.625	283.299
Totaal personeelskosten	12.179.043	12.558.867	13.877.233
Overige personeelskosten	337.827	413.750	417.395
Algemene kosten	621.971	610.475	591.362
ICT-kosten	612.006	661.000	626.204
Huisvestingskosten	218.462	218.000	251.992
Huur externe locaties	187.365	190.500	170.579
Afschrijvingskosten	233.009	275.833	222.814
Totaal overige bedrijfskosten	2.210.260	2.369.558	2.280.346
Totale kosten	14.389.303	14.928.425	16.157.578
Resultaat	-262.729	2.838	401.671
Vrijval investeringssubsidie	35.700	92.500	35.700
Resultaat incl vrijval investeringsubsidie	-227.029	95.338	437.371

3.2 Voornaamste risico's, onzekerheden en vooruitblik

De organisatie staat onder druk door een disbalans tussen vraag en aanbod. Dit wordt zichtbaar in een aantal zaken.

Het aantal verzoeken van huisartsen en psychiaters voor hulp van een consulent stijgt. Dit is exact in lijn met de visie van EE, dat zegt dat euthanasie in principe zou moeten plaatsvinden door de eigen behandelaar. Het is in 2024 gelukt om met de vier grootste zorgverzekeraars afspraken te maken over het vergoeden van de kosten van de inzet van consulenten en de externe overleglijn, vooralsnog in een pilot die loopt tot en met december 2025. Gezien de groei-doelstelling en de strategie van EE is het van belang dat er ook na 2025 afspraken worden gemaakt over de bekostiging van deze activiteiten.

De wachtlijst voor patiënten die met psychiatrische problematiek hulp zoeken, blijft ondanks doorgevoerde maatregelen lang. Dit is het gevolg van een combinatie van het aantal hulpvragen en de beschikbaarheid van voldoende en voldoende gekwalificeerd personeel. Dit probleem bestaat al lang. Er wordt naarstig gezocht naar oplossingen. Als oplossingen worden gezien: dat meer behandelaren een euthanasieverzoek van hun patiënt zelf oppakken, samenwerking met de GGZ, aantrekken meer psychiaters en aanpassingen in onze eigen procedures.

Andere risico's en onzekerheden zijn de politiek-maatschappelijke ontwikkelingen. Het debat over de (on)mogelijkheden van de euthanasiewet krijgt steeds nieuwe voeding door bijvoorbeeld media-aandacht, maar ook door de complexe problematiek waarmee EE geconfronteerd wordt. Dit vraagt een uiterst nauwkeurige en zorgvuldige werkwijze. Onze activiteiten zijn transparant en toetsbaar. Bovendien moet de kwaliteit van onze zorg van uitzonderlijk hoog niveau zijn. Ook als er over een individuele casus discussie ontstaat, mag en hoeft er niet getwijfeld (te) worden aan onze kwaliteit en zorgvuldigheid. We zien helaas dat door het huidige 'medisch-ethische klimaat' reguliere behandelaren soms twijfelen of ze een euthanasieverzoek zelf op durven te pakken, dat doet hulpvragers tekort.

Ook (en vooral) zien we invloed op demografisch gebied. Nederland vergrijst en individualiseert, de medische zorg kent steeds meer mogelijkheden en er is een nieuwe generatie patiënten die een sterke behoefte heeft aan zelfregie in en over het eigen leven ('dat bepaal ik zelf wel'). De huisartsenzorg en overige eerstelijnszorg, alsmede de GGZ, staan onder grote druk en kunnen de zorgontwikkelingen niet aan. Euthanasieverzoeken zijn tijdrovend en impactvol en worden daarom met regelmaat om redenen van krapte en schaarste aan EE overgedragen. Dit zijn ontwikkelingen die directe impact hebben op het aantal hulpvragen dat bij EE terecht komt.

Financiële risico's zijn voor patiëntenzorg zoveel mogelijk afgedekt door afspraken met zorgverzekeraars. Met de zorgverzekeraars wordt ieder jaar tweemaal gesproken om naast de financiën ook aandacht te kunnen hebben voor de inhoud van onze zorg. Transparantie over de werkwijze en de kosten daarvan zijn en blijven cruciaal. Het jarenlang aandacht vragen voor de financiering van de consulent euthanasie heeft zijn vruchten afgeworpen. Vanaf juli 2024 zijn er afspraken met de vier grootste verzekeraars. Vanaf 2025 hebben zo goed als alle verzekeraars aangegeven deel te willen nemen aan de pilot.

Voor overige diensten op het vlak van het delen van onze expertise wordt er gezocht naar de wijze van bekostiging. In sommige gevallen wordt er vanaf 2025 een bijdrage gevraagd van deelnemers. Daarnaast krijgt EE naast morele, ook financiële steun vanuit Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie voor projecten.

We continueren ook in 2025 de ingezette weg om de stuurbaarheid van de organisatie, de privacy en de informatiebeveiliging verder te verbeteren.

3.3 Financiële positie

EE heeft geen winstoogmerk en is door de Belastingdienst erkend als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI), waar we trots op zijn.

Het financiële uitgangspunt is dat onze zorgverlening, inclusief de daarvoor benodigde overhead, gefinancierd wordt uit de basisverzekering, zonder eigen bijdragen van hulpvragers. De Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie ondersteunt onze financiële onafhankelijkheid. Eerst en vooral is het weerstandsvermogen van EE een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor EE en de vriendenstichting. In 2023 zijn er door het bestuur van de Vrienden en de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur van EE afspraken gemaakt over het weerstandsvermogen. Deze zijn in de zomer van 2024 herbevestigd en aangescherpt.

Om de continuïteit van zorg te waarborgen streeft EE naar een buffer van elf procent van de jaarlijkse omzet bij zorgverzekeraars (eind 2024 bedraagt deze norm €1.759.000). Eind 2024 bedroeg het weerstandsvermogen 13,77 procent. Dit is berekend door het eigen vermogen van EE en dat van de VvEE samen te nemen en te delen door de omzet zorgverzekeraars van EE. Ondanks het positieve resultaat over 2024 is het percentage weerstandsvermogen, vanwege de groei in de omzet iets gedaald. De groei van de omzet, het beperkte resultaat bij EE, gecombineerd met het dalende aantal Vrienden maakt dat het weerstandsvermogen onder druk staat. Een steeds groter deel van het vermogen van de vriendenstichting moet worden gebruikt als weerstandsvermogen. Dit kan ten koste gaan van het subsidiëren van projecten. Bij de Vriendenstichting is het werven van nieuwe Vrienden prioriteit 1 terwijl bij EE er aandacht zal moeten blijven voor kostenbewustzijn en het vinden van nieuwe bekostiging van de expertiserol.

3.4 Relevante financiële omstandigheden

De lonen in de zorg stijgen harder dan de inflatiecorrectie die door de zorgverzekeraars in de tarieven verwerkt wordt. EE volgt de loonstijging van de zorg door aan te sluiten bij een gemiddelde van relevante CAO's in de zorg. Dit zorgt voor negatieve druk op het financiële resultaat.

4. Jaarverslag 2024 Raad van Toezicht

4.1 Inleiding

Volgens de Regeling openbare jaarverantwoording WMG³ (hierna: de Regeling) is Stichting Expertisecentrum Euthanasie (hierna: EE) verplicht een verslag van de intern toezichthouder te publiceren. Deze verplichting vloeit voort uit de Wet toetreding zorgaanbieders (Wtza). De minister van VWS heeft EE in 2022 een Wtza-vergunning gegeven. Hierdoor geldt de Regeling ook voor EE. Dit verslag is opgesteld overeenkomstig Richtlijn 405 'Verslag raad van commissarissen' van de Raad van de jaarverslaglegging. Voor het bestuursverslag wordt verwezen naar hoofdstuk 1 van dit Jaarverslag 2024 Expertisecentrum Euthanasie.

4.2 Betrokkenheid bij de totstandkoming en het toezicht op de uitvoering van de strategie

De Raad van Toezicht heeft in 2021 een toezichtvisie vastgesteld. Hierin formuleert de Raad van Toezicht op welke wijze de raad toezicht houdt, op welke thema's en wie de raad daarbij betreft.

De Raad van Toezicht heeft als doel om bij te dragen aan het realiseren van de missie en doelstellingen van EE en haar waarde voor de samenleving. Daarbij richt de Raad van Toezicht zich op controleren, adviseren, samen zoeken en leren en ook kijken naar wat er goed gaat.

De Raad van Toezicht stelt kaders voor en controleert de Raad van Bestuur op de uitvoering van beleid en gemaakte keuzes. De raad is nieuwsgierig naar het verhaal en de ervaringen achter de feiten en cijfers en de impact daarvan op patiënten, naasten, behandelaren, medewerkers en de samenleving.

De Raad van Toezicht is strategisch partner en adviseur en vervult een belangrijke klankbordfunctie naar de bestuurder. Van die klankbordfunctie heeft de bestuurder in 2024 diverse keren gebruik gemaakt. De leden van de Raad van Toezicht hebben in 2024 deelgenomen aan de studiedagen van EE.

EE heeft in 2024 een nieuwe strategie geformuleerd en die uitgewerkt in een meerjarenbeleidsplan 2025 – 2029. Voor het actualiseren van de strategie is een nota opgesteld met daarin een externe analyse volgens het PESTED-methode, een interne analyse aan de hand van het 7S-model van McKinsey en vijf strategische opties. In twee strategiesessies en aan de hand van deze nota is een nieuwe strategie vastgesteld. Bij deze sessies was de Raad van Toezicht aanwezig alsmede de Raad van Bestuur en het kernteam van EE. Deze sessies zijn begeleid door een extern adviseur.

De nieuwe strategie luidt: 'We ontwikkelen ons verder als expertisecentrum, met als resultaat dat meer behandelaren euthanasieverzoeken zelf willen, kunnen en gaan onderzoeken'.

Na de strategiesessies zijn gedurende 2024 verschillende bijeenkomsten met medewerkers, leidinggevend en de Adviesraad geweest om de nieuwe strategie toe te lichten en om met elkaar te bespreken wat die voor beleid, uitvoering en organisatie betekent. De opbrengsten hiervan zijn verwerkt in het meerjarenbeleidsplan 2025-2029. De Ondernemingsraad is twee keer tijdens een artikel-24-overleg, met aanwezigheid van een lid van de Raad van Toezicht, geïnformeerd en schriftelijk is de OR om een reactie gevraagd, die hij ook gegeven heeft.

Gedurende het gehele proces heeft het onderwerp strategie en meerjarenbeleidsplan op de agenda gestaan van het reguliere RvT-RVB-overleg.

4.3 Interne audit

De Raad van Toezicht ziet interne audit als een belangrijk onderdeel van het systeem van kwaliteitszorg. De audits worden geïnitieerd vanuit de commissies van de Raad van Toezicht. Zie ook onder 4.8.2.

³ Artikel 8 lid 1 sub d van de Regeling openbare jaarverantwoording Wet Marktordening Gezondheidszorg (WMG)

EE hanteert diverse instrumenten en methoden van kwaliteitszorg. Voorbeelden hiervan zijn het meerjarenbeleidsplan en jaarplan met begroting, de tussentijdse rapportages, het medewerkerstevredenheidonderzoek, de jaarrapportages van de VIM-commissie, de klachtenbemiddelaar en de vertrouwenspersonen. Deze zijn ook in 2024 besproken in de vergaderingen van de Raad van Toezicht.

Een verbeterpunt voor de organisatie is om een duidelijke visie op kwaliteitszorg binnen EE te formuleren. De Commissie Kwaliteit en Veiligheid heeft daartoe vanuit het intern toezicht perspectief in 2024 stappen ondernomen (zie onder 4.8.2).

4.4 Accountant en waarborgen onafhankelijkheid accountant

De Auditcommissie is het eerste aanspreekpunt van de externe accountant wanneer deze onregelmatigheden constateert in de inhoud van de financiële berichten. De Auditcommissie heeft op 18 maart 2024 een overleg gehad met de accountant.

Sinds 2012 is 'CROP registeraccountants' de accountant voor EE. Het controleteam is sindsdien een keer volledig van samenstelling gewijzigd. In lijn met de Governancecode Zorg 2022 is in 2024 gewisseld van accountantskantoor. Qconcepts is de nieuwe accountant van EE geworden en heeft de controle van het jaarverslag over 2024 uitgevoerd.

4.5 Eisen van onafhankelijkheid leden van de Raad van Toezicht

De statuten van stichting EE stellen voorwaarden aan het lidmaatschap van de Raad van Toezicht waarmee de onafhankelijkheid van elk lid wordt gewaarborgd. Deze voorwaarden hebben betrekking op onverenigbare functies en hoedanigheden alsmede tegenstrijdige belangen en zijn in lijn met wat de Wtza hierover regelt. Het Reglement Raad van Toezicht geeft aanvullende regels voor hoe met (mogelijke) belangenconflicten kan worden omgegaan.

Bij geen van de leden die in 2024 zitting hadden in de Raad van Toezicht is een onverenigbare hoedanigheid of functie geconstateerd die een risico zou hebben kunnen vormen voor haar of zijn onafhankelijkheid als lid van de Raad van Toezicht. Geen van de leden heeft melding gedaan van (risico op of schijn van) enige belangenverstrengeling.

4.6 Zelfevaluatie

Het Reglement van de Raad van Toezicht bevat regels voor de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht. Jaarlijks houdt de Raad van Toezicht een zelfevaluatie. Ten minste een maal in de drie jaar gebeurt dit onder begeleiding van een extern deskundige.

In 2024 heeft de Raad van Toezicht de zelfevaluatie zonder externe begeleiding gedaan. Gesproken is over de onderlinge sfeer en samenwerking en de samenwerking met de RvB, beide zijn goed. De RvT voelt wel de behoefte om meer zicht op de organisatie te krijgen. In overleg met de RvB worden enkele veranderingen voorgesteld om hier verbetering in te brengen. Het updaten van de toezichtsvisie en het ontwikkelen van een toezichtsplanning worden niet als urgent gezien. Wel is besloten in de begroting scholing voor de RvT op te nemen en een activiteiten-kalender RvT op te stellen.

4.7 De samenstelling van de Raad van Toezicht in 2024

RvT-lid M/V Leeftijd Nationaliteit	Taak RvT Lid commissie	Hoofdfunctie	Nevenfuncties	Aantreden 1	Aftreden 1	Aantreden 2	Aftreden 2 ⁴
Mw. Charlotte Grezel, 57 jaar, Nederlandse	- Voorzitter RvT tot 11.07.2024 - Voorzitter Remuneratiecommissie tot 11.07.2024	Programma-directeur, Ministerie VWS	Voorzitter Raad van Toezicht, Stichting Prénatal Screening Randstad-Midden	01.10.2023	11.07.2024 teruggetreden vanwege persoonlijke omstandigheden		
Dhr. Flip Sutorius, 72 jaar, Nederlandse	Lid Commissie Kwaliteit & Veiligheid	Gepensioneerd	- SCEN-arts - Lid RvT NVVE	02.10.2017	02.10.2021	02.10.2021	02.10.2025
Dhr. Henk Don, 70 jaar, Nederlandse	- Voorzitter Auditcommissie - Lid Remuneratiecommissie vanaf 19.08.2024	Gepensioneerd	- Voorzitter raad van advies ILT-brede Risicoanalyse; Inspectie Leefomgeving en Transport, - Lid raad van advies Centraal Bureau voor de Statistiek	01.10.2021	01.10.2025	01.10.2025	01.10.2029
Mw. Ria van Vliet, 69 jaar, Nederlandse	- Vanaf 02.08.2024 voorzitter RvT - Voorzitter Commissie Kwaliteit & Veiligheid - Lid Remuneratiecommissie (vanaf 02.08.2024 voorzitter)	Gepensioneerd	-	16.02.2023	16.02.2027	16.02.2027	16.02.2031

⁴ Het lidmaatschap van de RvT is maximaal een periode van tweemaal vier jaar aaneengesloten, derhalve acht jaar

Mw. Suzanne van de Vathorst, 62 jaar, Nederlandse	• Lid Auditcommissie	Universitair Hoofddocent Medische Ethiek, Erasmus MC, Per 01.11.2024 pensioen	• Lid Editorial Board van Bioethics; • Lid klachtencommissie Regionale Toetsingscommissies Euthanasie; • Gezondheidsraad (Voorzitter Beraadsgroep Volksgezondheid)	01.10.2023	01.10.2027	02.10.2027	01.20.2031
---	--	---	--	------------	------------	------------	------------

4.8 De commissies van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft drie commissies, namelijk de Auditcommissie, de commissie Kwaliteit en Veiligheid en de Remuneratiecommissie. Voor elk van deze commissies is het doel, de werkwijze en de samenstelling geformuleerd in een eigen reglement. Elke commissie wordt gevormd door twee leden van de Raad van Toezicht.

4.8.1 De Auditcommissie

De Auditcommissie heeft in 2024 zes keer overleg gehad, waarvan eenmaal gezamenlijk met de auditcommissie van de Vereniging Vrienden van het Expertisecentrum Euthanasie. Het afwezigheidspercentage bij de overleggen was gemiddeld 0%. De belangrijkste onderwerpen waren: de jaarrekening 2023, het accountantsverslag en de managementletter, de opvolging en naleving van de opmerkingen van de accountant, de wijziging van accountantskantoor, de tussentijdse financiële rapportages, het ICT-beleid, het privacy-beleid, het cyberveiligheidsbeleid en het voldoen aan de NEN 7510, de jaarurenregeling, het weerstandsvermogen, de nieuwe pensioenwet en de begroting 2025.

De Auditcommissie heeft periodiek verslag gedaan van zijn werkzaamheden aan de Raad van Toezicht.

4.8.2 De commissie Kwaliteit en Veiligheid

De commissie Kwaliteit en Veiligheid is in 2024 driemaal bijeen geweest. Het afwezigheidspercentage bij de overleggen was gemiddeld 0%. Naast de reguliere overleggen heeft de commissie enkele informele sessies gehad met een extern adviseur kwaliteitszorg.

De commissie Kwaliteit en Veiligheid is in 2024 aan de slag gegaan met de vraag: 'met welke taakinvulling en afbakening kan de commissie K&V de grootste meerwaarde hebben voor EE?'.

Waardengedreven toezicht is bij uitstek geschikt om te komen tot morele oordeelsvorming. Gezien de complexiteit van het werk in het EE, hanteert de Raad van Toezicht de kernwaarden als richtsnoer voor het houden van toezicht en gebruikt deze als uitgangpunten voor het versterken van de dialoog met de medewerkers. Dit sluit aan bij recente inzichten vanuit de NVTZ (onder meer Mandaat en moeras en Hoeder van de dialoog). Dit betekent dat de missie en kernwaarden als kompas worden gezien om het handelen telkens af te wegen. Dit verhoogt de mate van reflectie en stimuleert het leren. Dit geldt voor de individuele afwegingen die zorgverleners maken met cliënten die een verzoek tot euthanasie indienen, voor de omgang met zorgverleners en voor de keuzes voor de inrichting van de organisatie. De commissie Kwaliteit en Veiligheid kiest ervoor om op diverse kwaliteitsgebieden (relationeel, professioneel, organisatorisch en moreel) en in verschillende vorm (o.a. via interne audits) informatie te verzamelen.

De bestuurder en organisatie zijn verantwoordelijk voor een goed systeem van werken aan kwaliteit binnen EE. De commissie speelt een rol in het versterken van de dialoog over kwaliteit en veiligheid door verdieping en vertrouwen aan de hand van twee kernvragen. Draagt het systeem van kwaliteit bij aan de missie van EE en worden daarin de kernwaarden benut (Plan)? Op welke wijze wordt dit uitgevoerd (Do), vastgesteld (Check), en wat is de gezamenlijk reflectie hierop (Act)? De commissie Kwaliteit en Veiligheid neemt zelf ook een lerende en actiegericht houding aan.

Onderstaand schema is in 2024 opgesteld als eerste aanzet om aan de slag te gaan en regelmatig te evalueren:

	Relationele aspecten	Professionele aspecten	Organisatorische aspecten	Morele begeleiding
<i>Meetbare/ kwantitatieve informatie</i>	- Nabestaanden evaluatie - Ziekteverzuim - MTO	% goede beoordelingen RTE	Interne audit (i.o.)	
<i>Merkbare/ kwalitatieve informatie</i>	Analyse brieven, klachten en andere feedback	- Jaarlijks werkbezoek (hele RvT) - Evaluatie van het MDO	- Evaluatie aanmeldproces - Evaluatie 2^e proces: bv euthanasie of scholing - Interne audit (i.o.)	Jaarlijkse dilemma-bespreking
<i>Beiden</i>	Volgen ontwikkeling kwaliteitssysteem			

De commissie Kwaliteit en Veiligheid heeft periodiek verslag gedaan van haar werkzaamheden aan de Raad van Toezicht. Onderwerpen die in 2024 in de commissie besproken zijn:

- Ziekteverzuim EE
- Evaluatieformulier nabestaanden
- Vernieuwd aanmeldproces
- MDO verbeteringen

4.8.3 De Remuneratiecommissie

De Remuneratiecommissie is in 2024 vier maal bijeen geweest. Het afwezigheidspercentage bij de overleggen was gemiddeld 0%. Onderwerp van bespreking waren: evaluatie functioneren en arbeidsvoorwaarden bestuurder, vaststelling klasse-indeling WNT, beoordelingscyclus RvB.

De Remuneratiecommissie heeft periodiek verslag gedaan van zijn werkzaamheden aan de Raad van Toezicht.

4.9 Het uitgeoefende toezicht

De Raad van Toezicht heeft in 2024 zesmaal overleg gehad. Dit gebeurt gewoonlijk in bijzijn van de Raad van Bestuur en met ondersteuning van de secretaris. Bij verschillende onderwerpen was ook een medewerker van EE aanwezig.

In 2024 zijn de volgende onderwerpen besproken:

- Goedkeuringsbesluiten:
 - Jaarrekening en jaarverslag 2023
 - Geactualiseerde strategie
 - Meerjarenbeleidsplan 2025-2029
 - Jaarplan en begroting 2025
 - Voornemen opdrachtverlening actualiseren Functiehuis
- Besluit wisseling van accountantskantoor
- Vaststelling inschaling WNT 2025
- Periodieke rapportages:
 - Patiëntenzorg & consultants
 - Personeel & organisatie
 - Financiën
- Actualiseren norm weerstandsvermogen
- Update uit de RvT-commissies
- Organisatieontwikkelingen
- Actualiteiten in de media en de samenleving
- Ontwikkelingen Adviesraad en OR
- Financiering consultants en externe overleglijn
- ICT-beleidsplan, gegevensbescherming
- Communicatie met IGJ
- Presentatie Deltaplan psychiatrie
- Medewerkers Tevredenheid Onderzoek
- Evaluatie Multi Disciplinair Overleg
- Nieuwe initiatieven aanbieders euthanasiezorg
- Conceptreglement Verwantenraad

4.10 Beloningsbeleid en vacatievergoeding

4.10.1 Beloning bestuurder

EE past vrijwillig de Wet Normering Topinkomens (hierna: WNT) toe. Voor het kalenderjaar 2024 is de klasse-indeling voor EE vastgesteld op klasse III zoals vermeld in de 'Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg en jeugdhulp'.

4.10.2 Vergoeding leden Raad van Toezicht

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een niet-bovenmatige vergoeding ruim binnen de grenzen van de WNT.

5 JAARREKENING

5 JAARREKENING

5.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2024
(na resultaatbestemming)

		<u>31-dec-24</u>	<u>31-dec-23</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	49.408	126.299
Materiële vaste activa	2	<u>316.329</u>	<u>443.026</u>
Totaal vaste activa		365.737	569.324
Viottende activa			
Vorderingen en overlopende activa	3	1.467.118	2.388.718
Liquide middelen	4	<u>2.750.748</u>	<u>1.065.015</u>
Totaal viottende activa		4.217.866	3.453.732
Totaal activa		<u><u>4.583.603</u></u>	<u><u>4.023.057</u></u>
		<u>31-dec-24</u>	<u>31-dec-23</u>
		€	€
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Bestemmingsreserves	5	65.450	101.150
Overige reserves		-25.041	-462.474
Totaal eigen vermogen		40.409	-361.324
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/ DBC-zorgproducten	6	1.417.745	1.491.131
Kortlopende schulden en overlopende passiva	7	3.125.449	2.893.250
Totaal passiva		<u><u>4.583.603</u></u>	<u><u>4.023.057</u></u>

5.2 RESULTATENREKENING OVER 2024

		<u>2024</u>	<u>2023</u>
		€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten uit hoofde van de zorgverzekeringswet	9	16.043.555	13.107.182
Subsidies	10	569.458	747.286
Wijziging in voorraad onderhanden werk		-73.386	259.974
Overige bedrijfsopbrengsten	11	19.623	12.132
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>16.559.249</u>	<u>14.126.574</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	12	283.299	231.207
Lonen en salarissen	12	11.558.650	10.092.569
Sociale lasten	12	1.446.391	1.304.891
Pensioenlasten	12	588.892	550.376
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	13	222.814	233.009
Overige bedrijfskosten	14	2.057.532	1.977.631
Som der bedrijfslasten		<u>16.157.578</u>	<u>14.389.683</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		401.671	-263.109
Rentelasten en soortgelijke kosten	15	-62	-380
RESULTAAT		<u>401.733</u>	<u>-262.729</u>
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>			
		<u>2024</u>	<u>2023</u>
		€	€
Toevoeging/(onttrekking):			
Bestemmingsreserve flexibilisering werkplekken		-35.700	-35.700
Algemene / overige reserves		437.433	-227.029
		<u>401.733</u>	<u>-262.729</u>

5.3 Vergelijking met begrotingscijfers over 2024

Totaal expertisecentrum euthanasie	2023	2024	2024
	Realisatie	Begroting	Realisatie
Opbrengsten			
Declaraties aan verzekeraars	13.367.156	14.217.763	15.970.169
Subsidies	747.286	705.000	569.458
Overige opbrengsten	12.132	8.500	19.623
Totaal opbrengsten	14.126.574	14.931.263	16.559.249
Kosten			
Salariskosten arbeidsovereenkomst	11.947.836	12.122.242	13.593.933
Salariskosten inhuur	231.207	436.625	283.299
Totaal personeelskosten	12.179.043	12.558.867	13.877.233
Overige personeelskosten	337.827	413.750	417.395
Algemene kosten	621.971	610.475	591.362
ICT-kosten	612.006	661.000	626.204
Huisvestingskosten	218.462	218.000	251.992
Huur externe locaties	187.365	190.500	170.579
Afschrijvingskosten	233.009	275.833	222.814
Totaal overige bedrijfskosten	2.210.260	2.369.558	2.280.346
Totale kosten	14.389.303	14.928.425	16.157.578
Resultaat	-262.729	2.838	401.671
Vrijval investeringssubsidie	35.700	92.500	35.700
Resultaat incl vrijval investeringsubsidie	-227.029	95.338	437.371

5.4 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2024

	2024		2023	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bedrijfsresultaat		401.671		-263.109
Aanpassingen voor:				
- afschrijvingen en overige waardeveranderingen	267.814		233.009	
		267.814		233.009
Veranderingen in werkkapitaal:				
- vorderingen	921.599		-1.043.040	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	158.814		626.480	
		1.080.413		-416.561
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.749.898		-446.660
Interest				
Ontvangen interest	62		380	
		62		380
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		1.749.960		-446.281
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings materiële vaste activa	-64.227		-130.590	
Investerings immateriële vaste activa	0		0	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-64.227		-130.590
Mutatie geldmiddelen		1.685.733		-576.870
Stand geldmiddelen per 1 januari		1.065.015		1.641.885
Stand geldmiddelen per 31 december		2.750.748		1.065.015
Mutatie geldmiddelen		1.685.733		-576.870

5.5 GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA EN DE RESULTAATBEPALING

Algemene gegevens

Activiteiten

Het Expertisecentrum is statutair (en feitelijk) gevestigd te Den Haag, aan de Eisenhowerlaan 106 en is geregistreerd onder KVK nummer: 53895819.

De kernactiviteit van de stichting betreft: Het aanbieden van euthanasiezorg. "Wij maken het mogelijk dat iedereen die een euthanasieverzoek heeft en ondraaglijk en uitzichtloos lijdt, een zorgvuldig onderzoek van dat verzoek krijgt."

Het is onze visie dat euthanasie in beginsel thuishoort in de behandelrelatie tussen arts en patiënt. Wij bieden artsen advies, praktische ondersteuning en scholing, zodat zij een euthanasieverzoek van hun patiënt zelf kunnen oppakken. EE biedt daarnaast, binnen de kaders van de wet, een vangnet voor patiënten die niet bij hun eigen arts terecht kunnen. Met onze kennis leveren wij een bijdrage aan het maatschappelijk debat.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2024, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2024.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Activa en passiva worden tegen historische kostprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de vennootschap zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar alle waarschijnlijkheid in de praktijk zullen voordoen en niet van voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich zullen voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Een actief of verplichting blijft echter op de balans verwerkt indien transacties niet leiden tot een belangrijke wijziging in de economische realiteit met betrekking tot het betreffende actief of de betreffende verplichting.

Indien de weergave van de economische realiteit leidt tot het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld. Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

Presentatie- en functionele valuta

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de vennootschap. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Gebruik van oordelen en schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Het volgende waarderingsgrondslag is naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereist schattingen en veronderstellingen:

- Onderhanden werk DBC/DBC-zorgproducten

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige voordelen die dat actief in zich bergt, zullen toekomen aan de vennootschap en de kosten van dat actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de vennootschap en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, machines en installaties, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met de eventuele restwaarde van de individuele activa. Op bedrijfsterreinen, materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment waarop een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting.

Materiële vaste activa met een beperkte gebruiksduur worden afzonderlijk afgeschreven. De stichting past de componentenbenadering toe voor materiële vaste activa indien belangrijke afzonderlijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn. Rekening houdend met verschillen in gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden deze bestanddelen afzonderlijk afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

—	Computerapparatuur	:	33%
—	Verbouwingen	:	20%
—	Andere vaste bedrijfsmiddelen	:	20%

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Alle onder de kortlopende vorderingen opgenomen bedragen hebben een looptijd van minder dan een jaar.

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/ DBC-zorgproducten

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten wordt gewaardeerd tegen de opbrengstwaarde of de vervaardigingsprijs, zijnde de afgeleide verkoopwaarde van de reeds bestede verrichtingen. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's / DBC-zorgproducten die ultimo boekjaar openstonden. Op het onderhanden werk worden de voorschotten die ontvangen zijn van verzekeraars en de vooruit gefactureerde omzet in mindering gebracht. De presentatie van het onderhanden werk uit hoofde van DBC's/ DBC-zorgproducten kan, afhankelijk van de opbrengstwaarde van de openstaande verrichtingen versus de omvang van de

ontvangen voorschotten/vooruit gefactureerde bedragen, aan de activazijde (positieve onderhanden werk) of de passivazijde (negatieve onderhanden werk) verwerkt worden.

Liquide middelen

De Liquide middelen worden opgenomen tegen nominale waarde. Indien de liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hier rekening mee gehouden bij de waardering.

Schulden

Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Alle onder de kortlopende schulden opgenomen bedragen hebben een looptijd van minder dan een jaar.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan door de bevoegde organen van de instelling een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

Aanwending van bestemmingsreserves en -fondsen

Uitgaven die worden gedekt uit bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen worden in de resultatenrekening verantwoord, en via de resultaatbestemming ten laste van de betreffende reserve gebracht.

Wijzigingen in de beperking van de bestemming van reserves welke door de daartoe bevoegde organen of instanties worden aangebracht, worden als overige mutatie binnen het eigen vermogen verwerkt.

Algemene en overige reserves

Onder Algemene en overige reserves is opgenomen dat deel van het eigen vermogen, waarover de bevoegde organen binnen de statutaire doelstellingen van de instelling vrij kunnen beschikken.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de resultatenrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verlichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend. In het geval van een geconstateerde fout in voorgaande boekjaren wordt fouterstel toegepast.

Opbrengsten

Onder de opbrengsten (netto-omzet) wordt verstaan het aan derden in rekening gebrachte bedrag voor de in het verslagjaar geleverde prestaties, alsmede reeds uitgevoerde prestaties welke nog niet zijn afgerond (DBC/DBC-zorgproducten die geopend zijn, waar werkzaamheden voor zijn uitgevoerd, maar welke nog afgerond dienen te worden). Deze worden bepaald op basis van de verrichte zorgactiviteiten gewaardeerd tegen het van toepassing zijnde tarief. Bij het bepalen van de omzet wordt rekening gehouden met de contracten met zorgverzekeraars waarin onder andere plafondaftspraken (indien van toepassing). Toerekening van omzet vindt plaats naar het kalenderjaar op basis van de periode waarin de prestatie heeft plaatsgevonden.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit opbrengsten anders dan uit zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning en subsidies. De overige opbrengsten betreffen opbrengsten voor het leveren van diensten, met als doel het delen van de expertise van de organisatie zoals het geven van nascholingen. Deze worden bepaald op basis het van toepassing zijnde tarief.

Subsidies

Subsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de instelling zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door de instelling gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de resultatenrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt.

Lonen en salarissen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de resultatenrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Pensioenen

Stichting Expertisecentrum Euthanasie heeft voor haar werknemers een pensioenregeling op basis van beschikbare premie. De regeling wordt gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerders, te weten verzekeringsmaatschappijen. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden ontvangen (te ontvangen) en aan derden betaalde (te betalen) interest.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instelling specifieke (sectorale) regels.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen (Stichting Vrienden van het Expertisecentrum Euthanasie) worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties worden de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

	31-dec-24	31-dec-23
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	49.408	126.299
Totaal immateriële vaste activa	49.408	126.299
<i>Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>	2024	2023
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	126.299	222.337
Bij: investeringen	0	0
Af: afschrijvingen	76.891	96.038
Boekwaarde per 31 december	49.408	126.299

Toelichting:

Dit betreffen afschrijvingen op gedane investeringen in de voorbereiding van de integratie van ICT-systemen..

2. Materiële vaste activa

	31-dec-24	31-dec-23
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	154.666	229.595
Machines en installaties	134.285	183.828
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	27.378	29.603
Totaal materiële vaste activa	316.329	443.026
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>	2024	2023
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	443.026	449.407
Bij: investeringen	64.227	153.090
Af: afschrijvingen	190.923	159.471
Boekwaarde per 31 december	316.329	443.026

3. Debiteuren en overige vorderingen

	31-dec-24	31-dec-23
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Vorderingen op debiteuren	1.194.965	1.563.317
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	116.857	160.000
Overige vorderingen	0	10.906
Stichting Vrienden van Expertisecentrum Euthanasie (R/C)	89.105	471.696
Vooruitbetaalde bedragen	59.648	167.396
Kruisposten	0	0
Waarborgsommen	6.545	15.404
Totaal debiteuren en overige vorderingen	1.467.118	2.388.718

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

4. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	31-dec-24	31-dec-23
	€	€
ING Bank N.V.	2.727.513	1.026.503
Triodos bank	23.235	38.512
Totaal liquide middelen	<u>2.750.748</u>	<u>1.065.015</u>

Toelichting:

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

5. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	31-dec-24	31-dec-23
	€	€
Bestemmingsreserves	65.450	101.150
Algemene en overige reserves	-25.041	-462.474
Totaal eigen vermogen	<u>40.409</u>	<u>-361.324</u>

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-24	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-24
	€	€	€	€
Bestemmingsreserves: flexibilisering werkplekken	101.150	-35.700	0	65.450
Totaal bestemmingsreserves	<u>101.150</u>	<u>-35.700</u>	<u>0</u>	<u>65.450</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-24	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-24
	€	€	€	€
Overige reserves: Overige reserves	-462.474	437.433	0	-25.041
Totaal algemene en overige reserves	<u>-462.474</u>	<u>437.433</u>	<u>0</u>	<u>-25.041</u>

Toelichting:

De bestemmingsreserve betreft een investeringssubsidie van VvEE voor het flexibiliseren van werkplekken op het kantoor. Deze subsidie uit 2021 heeft een looptijd van 5 jaar en loopt tot en met oktober 2026.

6. Onderhanden werk DBC/DBC-zorgproducten

Vooruitgefactureerde bedragen	3.150.544	3.313.624
Opbrengstwaardering geleverde zorg	-1.732.799	-1.822.493
Onderhanden werk DBC/DBC-zorgproducten	<u>1.417.745</u>	<u>1.491.131</u>

5.6 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

7. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-24	31-dec-23
	€	€
Crediteuren betalingen onderweg	17.002	0
Crediteuren	135.180	134.912
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.175.448	988.561
Schulden terzake pensioenen	120.000	268.348
Nog te betalen salarissen	535.916	447.297
Schuld aan de stichting gerelateerde partij	104.108	131.428
Nog te betalen bedragen	35.000	12.161
Vakantiegeld	539.573	452.919
Vakantiedagen	225.724	174.139
Investeringssubsidie 2025-2026	67.500	112.500
Kortlopende schulden	170.000	170.985
Totaal overige kortlopende schulden	3.125.449	2.893.250

Toelichting:

De kortlopende schulden betreffen de inschatting van het terug te betalen deel voor de overschrijding van een budgetplafond bij één van de verzekeraars. Vanaf 2025 is er geen sprake meer van budgetplafonds bij verzekeraars.

Algemeen

8. Niet in de balans opgenomen verplichtingen, activa en regelingen

(Meerjarige) financiële verplichtingen

De instelling heeft de volgende meerjarige verplichtingen uit hoofde van lopende leasecontracten, huur en overeenkomsten.

	betaalbaar binnen 1 jaar	betaalbaar 1-5 jaar	betaalbaar na 5 jaar	Totaal €
	€	€	€	€
Huur bedrijfsruimte Den Haag	125.892	31.473	0	157.365
Huur bedrijfsruimte Houten	26.178	37.086	0	63.264
Lease wagenpark	55.244	201.617	0	256.861
Totaal meerjarige verplichtingen	160.089	153.916	0	320.033

Huur bedrijfsruimte Den Haag

De entiteit is een meerjarige financiële verplichting aangegaan tot en met maart 2026 terzake van huur van een bedrijfsruimte te Den Haag (Eisenhouwerlaan 104-106) van € 126.000 per jaar. De totale verplichting bedraagt € 157.365, waarvan € 125.892 een looptijd van minder dan 1 jaar, € 31.473 een looptijd van 1 tot 5 jaar en € nihil een looptijd langer dan 5 jaar heeft.

Huur bedrijfsruimte Houten

De entiteit is een meerjarige financiële verplichting aangegaan tot en met juni 2027 terzake van huur van een bedrijfsruimte te Houten van € 26.000 per jaar. De totale verplichting bedraagt € 63.264, waarvan € 26.178 een looptijd van minder dan 1 jaar, € 37.086 een looptijd van 1 tot 5 jaar en € nihil een looptijd langer dan 5 jaar heeft.

Lease wagenpark

De entiteit is een meerjarige financiële verplichting aangegaan tot en met januari 2030 terzake van de operational lease van vervoersmiddelen. De jaarlijkse verplichting bedraagt € 55.244. De totale verplichting bedraagt € 256.861, waarvan € 55.244 een looptijd van minder dan 1 jaar heeft en € nihil een looptijd langer dan 5 jaar heeft.

5.7 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Totaal
	€	€
Stand per 1 januari 2024		
- aanschafwaarde	483.520	483.520
- cumulatieve afschrijvingen	357.221	357.221
Boekwaarde per 1 januari 2024	<u>126.299</u>	<u>126.299</u>
Mutaties in het boekjaar		
- investeringen	0	0
- afschrijvingen	76.891	76.891
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-76.891</u>	<u>-76.891</u>
Stand per 31 december 2024		
- aanschafwaarde	483.520	483.520
- cumulatieve afschrijvingen	434.112	434.112
Boekwaarde per 31 december 2024	<u>49.408</u>	<u>49.408</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	20,0%	

5.8 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	<u>Verbouwing</u>	<u>Computer- apparatuur</u>	<u>Inventaris</u>	<u>Totaal</u>
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2024				
- aanschafwaarde	453.572	548.447	262.416	1.264.436
- cumulatieve afschrijvingen	223.977	364.619	232.814	821.410
Boekwaarde per 1 januari 2024	<u>229.595</u>	<u>183.828</u>	<u>29.603</u>	<u>443.026</u>
Mutaties in het boekjaar				
- investeringen	4.934	43.442	15.851	64.227
- afschrijvingen	79.862	92.985	18.076	190.923
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-74.928</u>	<u>-49.543</u>	<u>-2.225</u>	<u>-126.696</u>
Stand per 31 december 2024				
- aanschafwaarde	458.506	591.889	278.267	1.328.662
- cumulatieve afschrijvingen	303.840	457.604	250.889	1.012.333
Boekwaarde per 31 december 2024	<u>154.666</u>	<u>134.285</u>	<u>27.378</u>	<u>316.329</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	20,0%	33,3%	20,0%	

5.9 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

BATEN

9. Opbrengsten uit hoofde van de zorgverzekeringswet

De specificatie is als volgt:

	2024 €	2023 €
Vergoedingen van zorgverzekeraars	15.970.169	13.367.156
Totaal	<u>15.970.169</u>	<u>13.367.156</u>

Toelichting:

De vergoedingen van zorgverzekeraars zijn gestegen als gevolg van indexering van de tarieven, de stijging van het aantal hulpvragen en doordat vanaf juli 2024 de vier grootste verzekeraars akkoord zijn gegaan met een pilot om de Consulent Euthanasie te bekostigen.

10. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	2024 €	2023 €
Consulent Euthanasie	235.305	458.413
Scholing beroepsgroepen	4.593	7.090
Deskundigheidsbevordering medewerkers EE	100.000	100.000
Relatiemanagers GGZ en Eerstelijns	203.066	140.862
Medewerker deskundigheidsbevordering	26.494	0
Bijdrage juridische kosten	0	40.920
Totaal	<u>569.458</u>	<u>747.286</u>

Toelichting:

De subsidies zijn lager omdat vanaf juli 2024 de vier grootste verzekeraars akkoord zijn gegaan met een pilot om deze activiteit vanuit de ZVW te bekostigen. De subsidie voor de relatiemanagers is hoger omdat de subsidie van 2023 niet het hele jaar omvatte.

11. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	2024 €	2023 €
Overige opbrengsten:		
Overige opbrengsten	19.623	12.132
Totaal	<u>19.623</u>	<u>12.132</u>

Toelichting:

De overige opbrengsten betreffen de eigen bijdragen voor deelnemers van de nascholingen.

5.9 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

LASTEN

12. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2024</u>	<u>2023</u>
	€	€
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten		
Patiëntenzorg	-3.000	638
Overhead patiëntenzorg	150.902	314.613
Algemene overhead	135.370	-84.043
Projecten	28	0
Totaal kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	<u>283.299</u>	<u>231.207</u>
Lonen en salarissen		
Patiëntenzorg	7.812.206	6.839.344
Overhead patiëntenzorg	2.129.738	1.906.561
Algemene overhead	1.193.009	916.004
Projecten	372.113	439.743
Reservering vakantiedagen	51.585	-9.083
Totaal lonen en salarissen	<u>11.558.650</u>	<u>10.092.569</u>
Sociale lasten		
Patiëntenzorg	912.030	833.568
Overhead patiëntenzorg	303.901	265.735
Algemene overhead	181.035	148.800
Projecten	49.425	56.789
Totaal sociale lasten	<u>1.446.391</u>	<u>1.304.891</u>
Pensioenlasten		
Patiëntenzorg	298.876	260.444
Overhead patiëntenzorg	142.357	189.412
Algemene overhead	125.170	69.633
Projecten	22.489	30.886
Totaal pensioenlasten	<u>588.892</u>	<u>550.376</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:		
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>99,9</u>	<u>96,5</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

13. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2024</u>	<u>2023</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	76.891	96.038
- materiële vaste activa	190.923	159.471
- investeringssubsidie 2023-2026 VvEE	-45.000	-22.500
Totaal afschrijvingen	<u>222.814</u>	<u>233.009</u>

5.9 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

LASTEN

14. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	2024	2023
	€	€
Totaal overige personeelskosten	417.395	337.827
Totaal algemene kosten	591.362	621.971
Totaal ict-kosten	626.204	612.006
Totaal huur externe locaties	170.579	187.365
Totaal huisvestingskosten	251.992	218.462
Totaal overige bedrijfskosten	<u>2.057.532</u>	<u>1.977.631</u>

15. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	2024	2023
	€	€
Rentebaten	-62	-380
Subtotaal financiële baten	<u>-62</u>	<u>-380</u>
Rentelasten	0	0
Subtotaal financiële lasten	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>-62</u>	<u>-380</u>

16. Wet normering topinkomens (WNT)

Zie voor de WNT verantwoording de volgende pagina.

WNT-verantwoording 2024 Expertisecentrum Euthanasie

De WNT is niet van toepassing op Expertisecentrum Euthanasie. De raad van toezicht van Expertisecentrum Euthanasie heeft besloten per 01-01-2022 vrijwillig de WNT te volgen. Het voor Expertisecentrum Euthanasie toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 190.000 het WNT-maximum op basis van de Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg en jeugdhulp, de totaalscore is 9 en de klasse is III.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1		S.M.C. Kersten		E. Pans	
Functiegegevens		Raad van Bestuur		Ex lid raad van toezicht	
Aanvang en einde functievervulling in 2024		01/01 -31/12		01/01 -31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1		0,69	
Dienstbetrekking?		Ja		Ja	
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€	178.816,24	€	74.926,84
Beloningen betaalbaar op termijn		€	11.183,72	€	5.269,44
Subtotaal		€	189.999,96	€	80.196,28
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€	190.000,00	€	125.580,00
-/ Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging		€	189.999,96	€	80.196,28
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		N.v.t.		N.v.t.	
Gegevens 2023					
bedragen x € 1		S.M.C. Kersten		E. Pans	
Functiegegevens		Raad van Bestuur		Ex lid raad van toezicht	
Aanvang en einde functievervulling in 2023		01/01 -31/12		01/01 - 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1		0,63	
Dienstbetrekking?		ja		ja	
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€	152.232,07	€	60.623,27
Nabetaaling loon 2023 in 2024		€	9.306,55		
Beloningen betaalbaar op termijn		€	10.461,38	€	4.432,16
Subtotaal		€	172.000,00	€	65.055,43
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€	182.000,00	€	114.660,00
Bezoldiging		€	172.000,00	€	65.055,43

Op 01-10-2022 is mevrouw Pans in dienst gekomen bij EE als juridisch adviseur. Tot die datum was zij lid van de raad van toezicht van EE. In 2024 heeft er een nabetaaling plaatsgevonden bij mevr. Kersten over 2023. Deze was niet meegenomen in de WNT-verantwoording van 2023.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1															
C. Grezel		R. van Vliet		R. van Vliet		F.J.H. Don		S. v/d Vathorst		P.E. Sutorius					
Functiegegevens		Voorzitter		Voorzitter		Lid		Lid		Lid		Lid			
Aanvang en einde functievervulling in 2024		01/01 -10/07		10/07 -31/12		01/01 -10/07		01/01 -31/12		01/01 -31/12		01/01 -31/12			
Bezoldiging															
Bezoldiging	€	7.475,00	€	6.775,00	€	4.984,00	€	9.500,00	€	9.500,00	€	9.500,00			
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€	14.950,82	€	13.549,18	€	9.967,21	€	19.000,00	€	19.000,00	€	19.000,00		
-/ - Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.			
Bezoldiging	€	7.475,00	€	6.775,00	€	4.984,00	€	9.500,00	€	9.500,00	€	9.500,00			
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.			
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.		N.v.t.			
Gegevens 2023															
bedragen x € 1		C. Grezel		R. van Vliet		F.J.H. Don		S. v/d Vathorst		P.E. Sutorius		J.N. Schreuder		M.S.C. Mous	
Functiegegevens		Voorzitter		lid		Lid		Lid		Lid		Voorzitter		Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2022		01/10 -31/12		16/02 -31/12		01/01 -31/12		01/10 -31/12		01/01 -31/12		01/01 -30-09		01/01 -30/09	
Bezoldiging															
Bezoldiging	€	3.225,00	€	7.525,00	€	8.600,00	€	2.150,00	€	8.600,00	€	9.675,00	€	6.450,00	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	6.881,10	€	15.906,30	€	18.200,00	€	4.587,40	€	18.200,00	€	20.418,90	€	13.612,60	

5.10 VASTSTELLING EN GOEDKEURING

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De raad van bestuur van Stichting Expertisecentrum Euthanasie heeft de jaarrekening 2024 opgemaakt en vastgesteld in de vergadering van 2 mei 2025.

De raad van toezicht van de Stichting Expertisecentrum Euthanasie heeft de jaarrekening 2024 goedgekeurd in de vergadering van 2 mei 2025.

Resultaatbestemming

Het resultaat is als volgt verdeeld:

	<u>2024</u>	<u>2023</u>
	€	€
Toevoeging/(onttrekking):		
Bestemmingsreserve flexibilisering werkplekken	-35.700	-35.700
Algemene / overige reserves	437.433	-227.029
	<u>401.733</u>	<u>-262.729</u>

Gebeurtenissen na balansdatum

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

Raad van Bestuur:

S.M.C. Kerstens

Raad van Toezicht:

Voorzitter:
Mevrouw R. van Vliet

Lid:
Mevrouw dr. S. van de Vathorst

Lid:
De heer dr. F.J.H. Don

Lid:
De heer drs. P.E. Sutorius

6 OVERIGE GEGEVENS

6.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van bestuur en raad van toezicht van Stichting Expertisecentrum Euthanasie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Stichting Expertisecentrum Euthanasie te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Expertisecentrum Euthanasie op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met de vereisten voor de jaarrekening bij en krachtens artikel 40b van de Wet marktordening gezondheidszorg en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2024;
- 2 de winst- en verliesrekening over 2024; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Op deze jaarrekening zijn de voorschriften van de Regeling openbare jaarverantwoording WMG van toepassing.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Expertisecentrum Euthanasie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling openbare jaarverantwoording WMG en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, alsmede voor het toevoegen van het verslag van de interne toezichthouder, in overeenstemming met de Regeling openbare jaarverantwoording WMG.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en het toezichthoudend orgaan voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de vereisten voor de jaarrekening bij en krachtens artikel 40b van de Wet marktordening gezondheidszorg en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is de raad van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het toezichthoudend orgaan is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het toezichhoudend orgaan onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

's-Hertogenbosch, 7 mei 2025
Q-Concepts Accountancy B.V.

drs. W.M.H. van Zutphen RA